БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 167 (13483)
1971 оной июлиин 17, суббото

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, ВЦСПС-тэ

КПСС-эй Центральна Комитет ба ССР Союзай Министрнүүдэй Совет иимэнүүд тогтоолнуудые гаргаба: «1971—1975 онуудта түмэр замай транспортые хүгжөөхэ тухай», «Промышленна түмэр замай транспортын хүдэлмэриие һайжаруулха тухай». Мүн «Түмэр замай транспортын ба метрополитенүүдэй дунда зэргын салинтай хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, салин хүлһэнэй доодо захын хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай, түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэдые тогтосотой болгохо хэмжээнүүд тухай» тогтоол ВЦСПС-тэй хамта гаргаба.

Хүн зониие, ашаа шэрэхэ талаар арадай ажахын ба улад ... улам ехэ боложо байгаа эрилтэ хангахын тулада түмэр замай транспортые техническэ талаарнь саашадань һэльбэн хүгжүүлхэ зорилгоор КПСС-эй Центральна Комитет, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет эрдэм ба техникын тон шэнэ туйлалтнуудые, эгээн һайн локомотивууд ба вагонуудые, машина ба механизмуудые, технологическа үлэмжэ һайн аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй, үйлэдбэриин гол ажалнуудые оньһожоруулһанай, нөөсэ резервнүүдээ тодоруулан ашаглаһанай ашаар түмэр замай транспортын материальнотехническэ үндэһэ һуури хүгжөөхэ хэмжээ ябуулгануудые гаргаба. Түмэр замай шэнэ шугамуудые ашаглалгада оруулха, 2-дохи харгынуудые, автомат блокировко, диспетчерэй централизаци бии болгохо, түмэр замые зайн галаар хүдэлгэхэ талаар 1971—1975 онуудтахи даалгабаринууд КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор тодорхойлогдобо.

Ашаанай 420—430 мянган магистральна вагонууд, 16 мянган пассажирска вагонууд, магистральна тепловозуудай ... мянган секци, 2 мянган электровоз, маневрово 3 мянган тепловоз, 7,8 миллионһоо доошо бэшэ тонно рельс түмэр замай транспортда бүтээжэ үгэхэ гэжэ хараалагдаба.

Түмэр замай станцинууд ба узелнуудые шэнэдхэн һэльбэхэ, түмэр харгынуудай ашаанай ажахые хүгжөөхэ, Москвада, Ленинградта, Киевтэ, Горькидо ба бусад хэдэ хэдэн городуудта түмэр замай тооолгын центрнүүдые бариха, локомотив ба вагонуудые заһабарилха, запасной частьнуудые үйлэдбэрилхэ предприятинуудые шэнэдхэн һэльбэхэ ба бариха, түмэр замшадта гэр байра, һургуули, үхибүүдэй зургаануудые ба больницануудые бариха даалгабари Зам харилсаанай транспортна барилгын министерствэнүүдтэ үгтэбэ.

Халуугаар болбосоруулан, тусхай аргаар хэтдэһэн шэнэ шпалнуудые түмэр замда табиха, холбоогүй харгы улам ута, ... болгоһоной, түмэр-бетонно шпалануудтай, хайр шүлүү дэбдэһэн гол харгынуудые ута болгоһоной ашаар замай ажахые ... талые һайжаруулха ехэ хүдэлмэри хэхэ гэжэ хараалагдаба.

Түмэр замай транспортын дотоодын нөөсэ резервнүүдые, тухайлбал, поезднуудай ябасые түргэдхэхэ, шэгнүүрыень ... болгохо, вагонуудай эрьесые түргэдхэхэ, хооһоор ябалгые хорооохо, мүн маршрутна ашаа шэрэлгын хэмжээ ехэ болгохо, нөөсэ резервнүүдые бүри һайнаар ашаглаха хэдэ ... хэмжээнүүдые бэелүүлхэ гэжэ Зам харилсаанай министерствэдэ даалгагдаба.

Түмэр замаар ашаа холо зөөхэ, угтуулан зөөхэ, аша тусагүй зөөлгэ ондоогооршье хэхэ ябадалые үгы болгохо хэмжээ ябуулгануудые зохёон бэелүүлхэ гэжэ ашаа ябуулдаг ба абадаг министерствэнүүдтэ, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведтэ, Зам харилсаанай министерствэдэ, СССР-эй Госснабта, СССР-эй Госпланда дурадхагдаба.

Локомотивууд ба вагонуудые ашаглаха ябадал улам һайжаруулхын тулада ашаа тээхэ ба буулгаха сагые хорооохо, неделиин бүхы үдэрнүүдтэ ашаа жэгдээр шэрэхэ, түмэр замай станцинуудһаа, далайн ба гол мүрэнүүдэй портнуудһаа ашаае саг соонь гаргажа абаашаха талаар хэмжээнүүдые нэмэжэ абаха гэжэ ашаа ябуулдаг ба абадаг министерствэнүүд ба зургаанууд, тэрэшэлэн союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, Зам харилсаанай министерство уялгалагдаба.

Түмэр замай транспортда үгтэхэ электровозуудай, тепловозуудай, ашаанай ба пассажирска вагонуудай, мүн замай, ашаа тээлгэ ба буулгалгын, ондоошье хүшэр хүдэлмэри бүтээхэ ашаа үргэлгын-транспортна түхеэрэлгэ ба оньһожоруулгын зэмсэг хэрэгсэлнүүдэй техническэ хэмжээе, шанарые, найдамжатайень дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые 1971—1975 онуудта бэелүүлхэ гэжэ Машина бүтээлгын министерствэнүүдтэ даалгагдаба.

Промышленна түмэр замай транспортые техническэ талаарнь шэнэдхэн һэльбэхэ ажалые түргэдхэхэ гээшэ паровозуудай орондо электровозууд ба тепловозуудые гол түлэб табиһанай, промышленна түмэр замай транспортые тусхай вагонуудаар хангаһанай, замай ажахын хүсэ шадал ехэ болгоһоной, ашаа тээхэ, буулгаха, зам заһабарилха хүшэр хүндэ хүдэлмэри үгы хэхэ машина механизмуудые олоорнь ашаглаһанай ашаар промышленна түмэр замай транспортые бүри һайнаар хүдэлгэдэг болохо гээшэ СССР-эй министерствэнүүд ба зургаануудай, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй тон шухала зорилго гэжэ промышленна түмэр замай транспортын ажал һайжаруулха тухай тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Тэрэ зорилгоор хүсэтэ шэнэ тепловозуудые, электровозуудые, ашаанай магистральна вагонуудые, мүн тусхай вагонуудые, техническэ бусадшье хэрэгсэл ба механизмуудые промышленна түмэр замай транспортда үгэжэ байха гэжэ хараалагдаба.

Промышленна түмэр замай транспортын хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые усадхан зайсуулха хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ, техническэ талаарнь саашадаа шэнэдхэхэ тодорхой даалгабаринуудые тогтоолготойгоор промышленна түмэр замай транспортые һэльбэхэ асуудалнуудые тусгаар бүлэг болгон 1972 онһоо түсэбүүдтэ оруулха гэжэ СССР-эй министерствэнүүд ба албан зургаанууд, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд уялгалагдаа.

Промышленна транспортые үргэлжэ дээрэнь хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдые, тэрэшэлэн ороной промышленна гол гол районуудтахи предприятинуудай, барилгануудай ба организацинуудай транспортын үргэлжэ дээрэнь хүгжөөхэ генеральна схемэнүүдые союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй, СССР-эй министерствэнүүд ба албан зургаануудай хабаадалгатайгаар тодорхойлон зохёохыень СССР-эй Госстройдо даалгагдаа.

Нүүрһэнэй промышленностиин, энергетикын ба электрификациин, хара ба үнгэтэ металлургиин, барилгын материалнуудай промышленностиин, ой модоной ба модо болбосоруулдаг промышленностиин промышленна түмэр замай транспортые, РСФСР-эй Автомобильна транспортын министерствын һалбаринууд хоорондын нэгэдхэмэл транспортна ажахынуудые хүгжөөхэ ба техническэ талаарнь һэльбэн шэнэдхэхэ 1971—1975 онуудай хэмжээ ябуулганууд энэ тогтоолоор баталагдаа.

Тус тогтоолоор хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые дүүргэлтэ болгохын тула шухала локомотивууд ба вагонуудые, материалнууд, машинанууд болон механизмуудые бүтээхэ ба үгэхэ гэжэ СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй проект дотор, жэлэй түсэбүүд дотор хараалхыень СССР-эй Госпланда даалгагдаба.

Эрдэм, техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитет хадаа түрүү һайн түхэлэй транспортые, гараараа хүндэ хүдэлмэри хэхэгүй, локомотивууд ба вагонуудай конструкцинуудтай холбоотой ашалга-буулгалгын бүтээсэ ехэтэй онол аргануудые хүгжөөхэ гэжэ научно-шэнжэлгын хүдэлмэри залан бэелүүлхэ түсэбүүд дотор хараалха уялгатай.

Промышленна түмэр замай транспортда техническэ туһаламжа үзүүлхэ, тусхайлан хэлэбэл, локомотивууд ба вагонуудые, харгын машинануудые, кранууд ба бусад механизмуудые заһабарилхадань туһа хүргэхэ, тэрэшэлэн промышленна түмэр замай транспортын хэрэглэмжэ хангахын тула түмэр замуудай паркһаа вагонуудые, заһабарилагдаһан рельснүүдые үгэхэ ябадал хангаха уялга Зам харилсаанай министерствэдэ даалгагдаа.

Түмэр замай транспортын хүдэлмэри һайжаруулга ашаануудые зөөлгын талаар арадай ажахын, хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые һаадгүйгөөр, хүсэд бүрин хангаха хэрэгтэ ехэ удха шанартай гэжэ тоолон, түмэр харгынуудые техническэ талаарнь шэнэдхэн һэльбэхэ, тэдэнэй ашаа тээхэ ба зөөхэ арга боломжо ехэ болгохо даалгабаринуудые дүүргэлгын ямар байһые ходо хаража үзэхыень, кадрнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри һайжаруулхыень, түмэр замай транспортын предприятинууд ба барилгануудта шухала хэрэгтэй туһаламжа үзүүлхыень, тэрэшэлэн промышленна түмэр замай транспорт хүгжөөхэ даалгабаринуудай дүүргэлтэдэ ходо хиналта хэдэг байхыень, тэрэнэй техническэ хэрэгсэлнүүдые ашаглалга һайжаруулгада, транспортна гаргаша хорооохо даалгабаринуудые дүүргэлгэдэ саг үргэлжэ хиналта хангахыень союзна республикануудай ЦК-нуудые, партиин крайкомууд ба обкомуудые, союзна ба автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомууд ба облисполкомуудые КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалба.

Ороной түмэр замшад КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, партийна организацинуудай хүтэлбэри доро түмэр замай транспортые саашадань хүгжөөн дэбжээхын тулада хамаг хүсэеэ элсүүлэн зорюулха, ашаа зөөлгын талаар арадай ажахын ба хүн зоной улам ехэ боложо байгаа эрилтэ хэрэглэмжэ бүри хүсэд дүүрэнээр хангаха байха гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет этигэнэ.

Түмэр замай транспортын (баригдажа байгаа түмэр харгынуудые саг зуура ашаглалгада оруулха отделенинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые оруулалсан), метрополитенүүдэй дундуур салинтай хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай хүлһэнэй доодо хэмжээе үргэхэ, һарын түлөөһэ ба салингые ехэ болгохо гэжэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолоор хараалагдаа. Энээнһээ гадна, түмэр харгынуудай эгээн хүндэ ажалтай зарим участогуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ дээшэлүүлэгдэһэн тарифна түлөөһэн, хүлһэ салин нэмэжэ үгтэхөөр тогтоогдоно.

Нэгэ гү, али хэдэн янзын локомотивуудые залан ябуулха эрхэтэй байһанһаань дулдыдуулан, мэргэжэл шадабариинь классай түлөө локомотивна бригадануудай хүдэлмэришэдтэ нэмэлтэ түлөөһэ һара бүри түлэхэ гэжэ тогтоогдобо.

Ашаглалгада оруулха хүдэлмэри хэдэг түмэр замай транспортын предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, нэгэ предприятида таһалтаряагүй хүдэлмэрилһэн стажһаань дулдыдуулан, жэл бүри үгтэхэ түлөөһэтэ амаралта нэмэжэ үгэхөөр тогтоогдоо.

Магистральна түмэр харгынуудай поезднуудые холбон бүридүүлдэг эрхим хүнүүдтэ, вагонуудые шалгагшад ба заһабарилгашадта зорюулан, «Поезднуудые бүридүүлгын мастер», «Вагонуудые шалгагша ба заһабарилагша нэгэдэхи классай хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэ бии болгогдохо, тиихэтэй хамта, иимэ нэрэ зэргэтэй хүнүүдэй салин хүлһэн дээрэ һара бүриин нэмэлтэ үгтэхэ.

Эгээн хүндэ хүдэлмэритэй түмэр харгынуудай зарим участогуудта хүдэлмэрилхын тула эльгээгдэһэн, түмэр замай транспортын предприятинуудай мэргэжэлтэдтэ, шадамар хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулан, ехэ хэмжээтэй саг зуурын туһаламжа түлэгдэхөөр тогтоогдоо.

Түмэр замай транспортын ба метрополитенүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэ нэмээхэ ба материальна урмашуулгые һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэдээ, түмэр харгынуудай тээхэ ба зөөхэ арга боломжо хэрэглэлгые һайжаруулгада, шэнэ техникэ бүри түргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, мүн пассажирнуудые хангалга һайжаруулха ябадалда туһа дүхэм болохо байха гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС тоолоно.

ТҮРҮҮ ХОНИШОДОЙ НЭГЭН

ФОТО-РЕПОРТАЖ

Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхоздо ажалай дүй дүршэлтэй боложо, ажалдаа амжалта туйлажа, аймаг соогоо суурхаһан хонишод олон юм. Совхозой 3-дахи отделениин түрүү хонишон Цыпилма Булатовна Цыденова тухай эндэ тобшохоноор хөөрэе.

Олон жэлдэ мал харууһалха зуураа, баян дүршэлтэй болоһон хонишон нүхэр Цыденова жэлһээ жэлдэ зуун хонин бүриһөө зуугаад хурьга абана, хаража байһан малаа гарза хоролтодо оруулагүй.

Үнгэрһэн жэл, КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хабаадажа, зуун эхэ хонинһоо 112 хурьга тэрэ абаа һэн. Цыденовагай мүрысөөндэ туйлаһан энэ дүн гансашье ажахы дотороо бэшэ, харин аймаг соогоо эгээл һайн дүн байһан юм.

Цыпилма Булатовна үнэхөөрөөл габшагайгаар ажаллаа. Ажалшал хүн даа, ёһотойл коммунист. Тэрэнэй нүхэр А. Б. Нимаев баһа хонишон, һайн туһамарша. Сүлөөтэй сагтаа хоюулан гансал хони, хурьган тухайгаа хөөрэлдэхэ. Хайшан гээ һаа зүбөөр эдеэлүүлжэ, харууһалжа, ехэ продукци, түл абаха тушаа тэдэнэр оло дахин хөөрэлдэһэн байха. Он жэлэй ошохо бүри дутуу дунданууд усадхагдажа, дахин дабтагдангүй, амжалта туйлагдадаг болоо бшуу.

Аймагай Соведэй депутат Цыпилма Булатовнае нүхэдынь һайн мэдэхэ даа.

— Цыпилмамнай зарим нэгэндэл, хамараа хараад ябаха бэшэ. Олоной түлөө оролдохол хүн гээшэ даа, — гэжэ нютагаархиниинь хэлсэдэг. Тиимэл хадань, депутадаар нэгэн дуугаар һунгаһан байха. Тиихын хажуугаар хонишон Цыденовагай энгэртэ орден, медальнуудшье олон лэ боложо байдаг. Нёдондо ойн баярай медальда хүртэһэн юм, харин мүнөө жэл «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаба. Хүдэлһэнэйнгөө зэргээр хүн түлөөһэ абадаг гээшэ. Хүдэлһэн лэ зэргээрээ хүн гүрэн түрынгөө хайра шанда хүртэнэ бшуу. Наймадахи табан жэл соо үйлэдбэридэ шалгарагшадай тоодо коммунис ажалай ударник Ц. Б. Цыденова орохол ёһоороо оролсожо, ВДНХ-да ошохо путевкоор шагнагдаһан юм.

Хонишон-коммунистын ажал мүнөө үедэ хэр ябана гээшэб гэжэ хараад үзэе даа. Хониной нооһо хайшалалга дүүрээ. Дүн гаргагдаба. Тиихэдэнь Ц. Б. Цыденовагай хонидһоо 18 центнерэй орондо 22 центнер «сагаан алтан» хуряагдаһан байба. Баһал амжалта туйлагдаба. Теэд бодожо үзөө һаа, тус амжалта туйлахын түлөө хонишод хэды оролдоо гээшэб. Энэмнай ажалай ёһотойл баатарнууд гээшэ даа.

Зураг дээрэ: хонишон Ц. Б. Цыденова.

Д. НИМАЕВАЙ фототекст.
Хэжэнгэ.

ТҮРГЭНӨӨР, ШАНАРТАЙГААР

Хориин аймагай Анаагай совхозой директор Г. БОРОДИН хөөрэнэ:

— Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хүдэлмэриин эхилхэһээ урид хонидойнгоо нооһо түргэнөөр аад, һайн шанартайгаар хайшалжа дүүргэхын тула манай совхозой хонишод, механизаторнууд ехэхэн анхарал оролдолго гаргана.

Тиигээшьегүйдэ аргагүй. Хонидой нооһо хайшалалгые унжагайруулаа һаа, «сагаан алтамнай» гээлтэ хоролтодо орохо, хонидой һайнаар бэлшэжэ таргалха хаһань алдагдаха байна. Гадна хүн зомнай саг соогоо үбһэндөө жэгдэрэн орохо аргагүй болохо бшуу.

Совхозой зооветмэргэжэлтэд түрүүн отара бүхэндэ ябажа, хонидой нооһоной хэр зэргэ хөөрэһэниие шалгаад, удаань июниин 25-һаа хойшо түүбэрилэн хайшалжа эхилээ һэмди.

Хайшалалгын гурбан пункт эмхидхээд, хонидой нооһо хайшалха шадабаритай, дүршэлтэй хүнүүдые хайшалагшадаар табяабди.

Энэ жэлдэ бүхыдөө 20 гара мянган хонидой нооһо хайшалжа, хамта 602 центнер «сагаан алта» гүрэндөө тушааха түсэбтэйбди. Мүнөө совхоз дотор бүхыдөө 13,5 мянган хонидой нооһон абтаад, Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрикада түрүүшын 140 гаран центнер «сагаан алтан» оруулагдажа, хахад жэлэй түсэб дүүргэгдэбэ.

Илангаяа Буламай отделениинхид (эрхилэгшэнь Галина Аюшеева) энэ хүдэлмэриие эмхитэй һайнаар эхилээд, богонихон болзор соо дүүргэв. Эндэ тодхогдоһон пунктын 38 оньһон машинканууд нэгэшье үдэр һаадгүй хүдэлгэгдөө. Тиигэжэ 6850 хонидой нооһон арбан үдэр соо хайшалагдаа.

Үнгэрэгшэ үбэл үбһэ тэжээл хомор, хүйтэн байжа, хонид хүсэ шадалаар нимһалшаг ондо ороошье һаань, нооһоной гараса яһала бараг байба. Олонхи хонишоднай нооһо абаха түсэб, даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээнь, дүршэлтэй хонишон Гарма Цыбикжаповай даадаг отарын 700 гаран эрэ түлгэнүүдэй тус бүриһөө 3,2 килограмм нооһон абтаа. Дондок Жимбуевай харууһалдаг 500 үлүүтэй эхэ хонидой тус бүриһөө 3 килограмм нооһон хайшалагдаһан байна. Иигээд нэгэдэхи, хоёрдохи классай һайн хонидой нооһон хайшалагдажа эхилхэдээ, «сагаан алтан» бүришье ехэ абтаха аабза гээд хүлеэнэбди.

Июлиин 10 болотор бүхы хонидойнгоо нооһо хайшалжа дүүргэхэбди. Байгша ондо хонидой нооһо гансашье түргэнөөр бэшэ, имагтал һайн шанартайгаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр, голодоһогүйгөөр хайшалха гэжэ оролдонобди. Хайшалагшад, нооһо илгагшадай ажалай түлөөһэн, урмашуулгын түлөөһэн гол түлэб шанарыень хаража үгтэхөөр хараалагданхай.

СССР-эй АРАДУУДАЙ ЗУНАЙ ТАБАДАХИ СПАРТАКИАДАДА ХАБААДАГШАДТА

Хүндэтэ нүхэдүүд!

СССР-эй арадуудай зунай табадахи спартакиадада хабаадагшадые, бүхы совет физкультурнигууд ба спортсменүүдые, физкультурна эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, ССР Союзай Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршалаад, физическэ культура ба спорт хүгжөөлгэдэ, манай Эхэ ороной хүсэ шадал улам бэхижүүлгэдэ шэнэ ехэ амжалтануудые туйлахыень хүсэнэ.

Совет физическэ культура — манай ороной аха дүү арадуудай спортивна бэлиг шадабариин һалбаран хүгжэһэнэй тон тодо баримта болоно. Физкультура болбол совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ социальна шухала эрхэ нүхэсэл болоһон, ажалшадай бэеын элүүр һайжаруулхын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, тэдэнэй амаралтын саг һайнаар эмхидхэхын тулада эдэбхитэйгээр хэрэглэгдэнэ.

СССР-эй арадуудай табадахи спартакиада — оронойманай культурна ажабайдалдахи ехэхэн үзэгдэл мүн. Тэрэ спартакиада совет физкультурна хүдэлөөнэй бодото һайн хараса, шалгалта болоһон, 44 миллион хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци, һурагша залуушуул тэрээндэ хабаадалсаа. Үндэр дээдэ шадабари мэргэжэлээ харуулһан олон шэнэ спортсменүүд спартакиадын үедэ шалгаржа гараба.

Олон зоной физическэ культура ба спорт хүгжөөхэ шэнэ арга боломжонуудые КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд бии болгобо. Юһэдэхи табан жэл соо физкультурна хүдэлөөнэй материальна үндэһэ һууринь нилээд үргэн болохо, тиин физическэ культура ба спорт эрхилхэ гэдэг совет хүнүүдэй хүсэлынь үлэмжэ дүүрэнээр хангагдаха эрхэ байдал бии болгохо.

Физическэ культурые үнэхөөрөө бүгэдэ арадай хэрэг болгохын тулада хото ба хүдеэгэй зоной үдэр бүриин байдалда тэрэниие эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлхын, ажал хэхэ дура хүсэл, сэдьхэлэй хатуужал, эрэлхэг зориг, манай агуу ехэ социалис Эсэгэ орониие хамгаалхаяа хэзээдэ бэлэн байха зориг бии болгохо гэжэ ороной физкультурна эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, спортсменүүд хойшодоошье оролдохо бээз гэжэ найдажа байһанаа Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, ССР Союзай Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет этигэжэ мэдүүлнэ.

Физкультурнигууд ба спортсменүүд, Европын, дэлхэйн ба Олимпийскэ нааданууд дээрэ спортивна үндэр дээдэ үрэ дүн, шэнэ илалтануудые туйлагты, совет спортын тугые дээрэ үргэжэ байгты!

Коммунизм байгуулагша агуу ехэ совет арадта алдар соло!

Манай хүсэн түгэс Эхэ орон — Совет Социалис Республикануудай Союз мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые зорижуулан эмхидхэгшэ — Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

КПСС-эй Центральна Комитет | СССР-эй Верховно Соведэй Президиум | СССР-эй Министрнүүдэй Совет

Автотранспортда — һайн харгы

СССР-эй Верховно Соведэй транспортын ба хэлхеэ холбооной комиссинуудта

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй транспортын ба хэлхеэ холбооной комиссинуудай хамтын заседани июлиин 15-да Кремль соо боложо, автомобильна харгынуудые хүгжөөн дэлгэрүүлхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Харгы барилгадахи дутагдалнуудые усадхаха дурадхалнуудтай тодорхой тогтоол комиссинууд гаргаба. (ТАСС).

ҮНДЭР ДЭЭДЭ ХАЙРА ШАН

Коммунис байгуулалтада амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө, Аджарай АССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Аджарай Совет Социалис Республикые Октябриин Революциин** орденоор шагнаба.

(ТАСС).

ТАРЯАГАА ГЭЭЛТЭ ХОРОЛТОГҮЙГӨӨР ХУРЯАХА ГЭЖЭ ОРОЛДОНО

Июлиин тэн—зунай хахадынь.

Июлиин 12-ой мэдээгээр, ороной колхозууд ба совхозууд 945 мянган гектарай таряа сабшаба гэжэ СССР-эй ЦСУ мэдээсэнэ. Тэрэ тоодо Россин Федерациин колхоз ба совхозууд 3,7 гектарай таряа сабшаба.

Сабшагдаһан таряанай 65 процентнь—5 миллион 183 мянган гектарай ороо һо сохигдонхой.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

УЛААН-ҮДЫН «ЭЛЕКТРОМАШИНА» ЗАВОДОЙ КОЛЛЕКТИВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын промышленностиие хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө, мүн заводой байгуулагдаһан үдэрһөө хойшо 50 жэл гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Улаан-Үдын **«Электромашина» заводой коллективые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1971 оной июлиин 16.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. Н. КАБЛУКОВТО БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕРЭЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Үйлэдбэри нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө Улаан-Үдын «Электромашина» заводой техническэ таһагай начальник **Каблуков** Николай Николаевичта Буряадай АССР-эй габьяата инженерэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1971 оной июлиин 16.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

УЛААН-ҮДЫН «ЭЛЕКТРОМАШИНА» ЗАВОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин һайн үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө, Улаан-Үдын «Электромашина» заводой 50 жэлэй ойн гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, иимэ хүнүүдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Архипов Дмитрий Ефимовичые — кран бүтээлгын цехэй слесарь.

Баранов Андрей Никифоровичые — заводой техническэ хиналтын мастер.

Безбородов Аркадий Фёдоровичые — профсоюзай заводской комитедэй түрүүлэгшэ.

Белоусов Иван Павловичые—вентиляциин мастер.

Дозорова Татьяна Михайловнае — электромеханическа цехэй бригадир.

Ключерев Григорий Михайловичые — кран бүтээлгын цехэй термист.

Кубальский Михаил Теофиловичые — заводой главна инженер.

Налётов Владимир Васильевичые — электромеханическа цехэй слесарь-хабсаргагша.

Нанзанов Дамба Лабхаровичые электромеханическа цехэй инженер-технолог.

Перемитин Иван Егоровичые шудхалгын цехэй начальник.

Рымарев Анисим Фёдоровичые кран бүтээлгын цехэй начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан,
1971 оной июлиин 16.

АЖАЛААРАА АЛДАРШАҺАН КОЛЛЕКТИВ

(БАГАХАН МАСТЕРСКОЙҺОО ТОМО ЗАВОД БОЛОТОРОО)

ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛНҮҮДҺЭЭ ЭХИТЭЙБДИ

ИИМЭ БАЙГАА

ЗАВОДНАЙ 50 жэлээ гүйсэбэ. Энэ болзор предприятиин түүхэдэ багахан юм бээзэ. Тиигэбэшье манай коллектив хүгжэлтын дабаа амжалтатайгаар дабажа, хододоо урагшаа тэгүүлжэ ябаа.

Гаталан гараһан замаа эрьежэ харахада һонин байдаг. Хэды ехэ хубилалтын болоһон обёорогдодог, хүгжэлтэ, дабшалта элеэр харагдадаг.

50 жэлэй саада тээ эд хэрэгл-гшэдэй «Экономия» гэжэ нэгэдэл кузнечно-слесарна мастерской эмхидхэһэн байгаа. Заводнай тэрэ мастерскойһоо эхи заха абаһан түүхэтэй. Хоёр хөөргэтэй, 10 гаран токарна станогтой, нэгэ вагранкатай кузница мастерскойн бүхы түхеэрэлгэ, хэрэгсэл байһан юм. Эндэ түмэр баанханууд хэгдэдэг, жэжэ тогоо торхо, элдэб детальнууд шудхагдагша бэлэй. Бүтээгдэдэг эдэ зүйлнүүд Сүхын арһанай завод, Дээдэ-Үдын архи, пивын завод, Сэлэнгын уһан замай пароходство эльгээгдэдэг һэн.

1925 ондо мастерской «Механлит» гэжэ нэрлэгдээд, механическа аргаар шудхалаа хэдэг завод болгогдоо. Республикымнай түрүүшын металл хайлуулан болбосоруулгын энэ предприяти городой типографиин түхеэрэлгэ хабсарган табидаг, нооһо багсалха пресс бүтээдэг байһан. 1930 ондо завод мүнөө түбхинэһэн Сэлэнгын эрьедэ зөөгдэһэн юм.

Заводоймнай түүхэ социалис Буряадаймнай республикын индустри байгуулан хүгжөөлгэтэй сэхэ холбоотой гээшэ. «Механлит» заводой хүдэлмэришэд түрүүшын табан жэлнүүдэй социалис мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэн ябаа, стахановска хүдэлөө дэмжэн дэлгэрүүлээ. Тэдэнэр республикынгаа промышленностиин гигант — ЛВРЗ, мүн мяха-консервын комбинат бодхолсоһон, түрүүшын колхоз, совхозуудые эмхидхэхэ хэрэгтэ хабаадалсаһан юм.

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри завод үргэдхэгдэжэ, бүтээн гаргадаг продукцинь баһал хубилжал байгаа. 1931 ондо уһа бүлэдэг насос, нефтяной промышленностьда хэрэглэгдэхэ крануудые бүтээжэ эхилээ. Мүн тэрэ үедэ автомашинануудые заһабарилха үйлэдбэри шудалаа, хожомынь токарна станогуудай патронуудые хэжэ захалаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай урдахи жэлнүүдтэ «ЧТЗ» тракторнуудые, «ЗИС-5» автомашинануудые гол түлэб заһабаридаг байба. Манай орондо һандарал, хохидол асарһан һүүлшын дайн заводой ажабайдал мүн лэ хубилгаа. Хүдэлмэришэдэй олонхинь сэрэгэй албанда татагдажа, орондонь эхэнэрнүүд, наһа хүсөөгүй залуушуул станогуудай дэргэдэ жагсаа.

Хэды хүшэр байбашье, заводой коллектив урдахи зорилгоёо дүүргэжэ байгаа. Хүдэлмэришэд хэдэн сүүдхөөр цех соо ажаллажа, Эхэ оронойнгоо, фронтын захил дүүргэһэн юм. Мүн тиихэтэй хамта ой модоной промышленностиин техникэ заһабарилха даабари дүүргээ. Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ нарин колеятай түмэр замай платформо хэжэ эхилһэн юм. Үшөө хожомынь «ЗИС-21» автомашина, модо таллуулгын трактор, тэрэнэй двигательнүүдые капитальнаар заһабаридаг болоо. Мүн эндэмнай хүсэ ехэтэй МАЗ-200, МАЗ-50, олон янзын двигательнүүд заһабарилагдаа.

ИИМЭ БОЛОО

Мүнөө «Электромашина» завод Буряадай республикын промышленна түрүү предприятинуудай нэгэн болонхой. Шэнэ техникэ, түхеэрэлгээр хангагдаһан һаруул үндэр, томо цехүүд соонь дэлхэйн эрхим зэргын продукциин тоодо оролсоһон электродвигательнүүд, автокранууд бүтээгдэжэ байна. Энэ продукцинь республикын, заводой нэрэ холуур суурхуулан дурдуулна гээшэ.

1961 ондо заводоймнай үйлэдбэридэ шэнэ, техническэ ехэ алхам хэгдэһэн юм. Тэрэнь заһабариин юрын предприятиие машина бүтээлгын завод болгохо хэрэгтэ ехэ аша туһатай байба. К-61 автокрануудые бүтээжэ эхилһэн завод РСФСР-эй Министрнүүдэй Совэдэй тогтоолой ёһоор 1961 онһоо «Электромашина» гэжэ нэрлэгдэдэг болоо.

Заводой үйлэдбэри жэл бүри үргэдхэгдэжэ байһаар. Шэнэ цехүүд баригдаа, хуушаниинь үргэдхэгдөө. Шэнэ техникэ абтажа тодхогдоно. Продукци бүтээхэ технологи нарижуулан һайжаруулагдажа, һайн шанартай электродвигатель, автокрануудые бүтээхэ арга хангана. Үйлэдбэриин олон процесс оньһожоруулагданхай.

Урдахи зорилгоёо шиидхэжэ шадаха, ямаршье даабари дүүргэхэ бэлэдхэлтэй кадрнууд хүмүүжэн ургаа. Тэдэнэр мэргэжэлээ улам нарижуулан һайжаруулна, дүй дүршэлөө баяжуулна. Заводой хүдэлмэришэн анги 1960 онһоо хойшо гурбан түхэлэй шэнэ автокран, 100 шахуу серитэй элдэб электродвигательнүүдые бүтээгээ. Арадай ажахыда шухала хэрэгтэй энэ продукци бүтээдэг болоһоной ашаар, урдань гүрэндэ гарза хэдэг байһанаа ехэ олзо доход оруулдаг болоо.

Манай коллектив хүгжэлтын намтараар, ажалай амжалтаар яһала баян гэжэ хэлээ һаа, үлүү юумэн үгы гэжэ һанагдана. Үнэхөөрөө богони болзор соо хүгжэлтын ехэ зам гаталагдаа гээшэ. Ямаршье даабари абахадаа, тэрэ нээ саг болзор соонь дүүргэдэг байна. Заводой эбтэй эетэй коллектив республикынгаа хүдэлмэришэн ангиин түрүү зэргэдэ жагсан ябажа, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ өөһэдынгөө туһа нэмэри оруулна.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлэн гараһанай түлөө дамжуулгын Улаан тугуудта, мүнгэн шангуудта хүртэһэн байнабди. Совет засагай 50 жэлэй ойе шэнэ амжалтаар угтажа, КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Совэдэй, Верховно Совэдэй Президиумэй, Облпрофсовэдэй дурасхаалта Улаан туг абаһан байнабди. Юрий Филипповэй, Николай Емельяновай нэрэ республикын хүдэлмэришэн ангиин түүхэдэ оронхой. Тэдэнэй бригаданууд республикын үйлэдбэриин түрүү 5 коллективэй тоодо эгээл түрүүлэн, коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

Коллективэй омогорхол болоһон түрүүшүүлнай олон. Тэдэнэй фото-зураг Хүндэлэлэй самбар, түрүүшүүлэй галлерей гоёон шэмэглэдэг. Заводые шэнэдхэн байгуулха, үйлэдбэриин шухала асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ габьяатай байһан хүдэлмэришэдэй дундаһаа В. И. Губко, Л. Кречмер, И. Е. Перемитин, К. П. Иванов, Ф. М. Овчинников, И. В. Оловников болон бусад олон хүнүүдэй нэрэ дурдахаар.

Хэдэн электродвигательнүүдтэ эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэгэй олгогдоходо, үйлэдбэриин хэдэн түрүүшүүл республикынгаа Верховно Совэдэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан юм. Шудхалгын цехэй гол хэбшэн С. В. Замбалов, электромеханическа цехэй гагнууршан А. Ф. Наливко, түхеэрэлгэ заһабаридаг слесарь Э. С. Саганов, шэрдэгшэ М. М. Фомина республикынгаа энэ шагналда хүртөө.

Партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд коллективэйнгээ ажал хэрэгээр, хүдэлмэришэдэй бэлэдхэл шадабаряар ходо һонирхожо байдаг. Хүдэлмэришэдэй һуралсал тэдэнэй гол анхаралда абтанхай. Жэл бүри заводой 60 шахуу хүдэлмэришэд институт, техникум, үдэшын һургуули дүүргэдэг.

Хэдэн жэлэй саада тээ түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын гуримда ороһомнай заводто, бүхы коллективтэ ехэ аша туһатай байба. Шэнэ гурим хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл бадаруулха, арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлээ. Материальна өөһэдын фондтой боложо, үйлэдбэреэ үргэдхэхэ, хүдэлмэришэдэй ажаһууха, амарха гэр байра, профилактори бариха арга бии болоо.

Манай завод үнгэрһэн табан жэлэй түсэбые уридшалан дүүргээд, шэнэ табан жэлэй даабариие һайнаар дүүргэхэ эрхэ байдал хангаһан юм.

Автокран, электродвигательнүүд, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг электрокипятильнигууд орон доторнай һайн мэдээжэ болонхой. Зарим продукцимнай уласхоорондын яармаг, выставкэнүүд дээрэ харуулагдажа, һайшаал, магтаалда хүртөө. Тусхай мэргэжэлтэд электровигательнүүдтэ үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Заводой 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэ зуураа, урдахи зорилгоёо тодорхойлжо, тэрэнээ бэелүүлхэ хараа зам элирүүлнэбди. Инженер, технолог, конструкторнууд продукциин шанар һайжаруулха, үйлэдбэриие оньһожоруулха арга зам бэдэрэн олоно. Бүтээдэг электродвигательнүүдэй шэгнүүр бага болгохо гэһэн шухала эрилтэ манай урда табигдаа. Мүн энэ асуудал шиидхэхэтэй хамта халуун уларилтай гүрэнүүдтэ эльгээгдэхэ электродвигатель хэхэ бэлэдхэл хэгдэжэ эхилээ. Эдэ гүрэнүүдтэ ашаглагдаха продукцида техническэ ондоо эрилтэ табигдадаг гээшэ.

1970—75 онуудай туршада бэелүүлхэ зорилгомнай урдынхиһаа һураггүй харюусалгатай юм. Эдэ жэлнүүдэй туршада үйлэдбэриимнай талмай 25 процентээр, бүтээн гаргадаг продукциин хэмжээн 50-яад процентээр дээшэлхэ ёһотой. Ажалай бүтээсые 26,3 процентээр дээшэлүүлхээр багсаагдана. Гадна хүдэлмэришэдэй ажаһуудалай, культурна эрилтэ хангаха, бэлэдхэл шадабариень дээшэлүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдэхэ юм. Олон байратай шэнэ гэр жэл бүхэндэ ашаглалгада тушаагдаха. Табан жэлэй хугасаада үхибүүдэй комбинат баригдажа дүүргэгдэхэ, ондоо олон барилга эрхилэгдэхэ юм.

Манай коллектив шэнэ табан жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхэ уялга абанхай. Тэдэнэй хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһандань найдахаар.

П. БУРЛОВ,
заводой директор,
Н. ДЕМИН,
заводой инженер.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой эрхим хүдэлмэришэн **Юрий Алек**[...]**рович Филиппов.** Энэ нүхэр республика дотороо эгээл түрү[...] коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ солодо хүртэһэн [...] Коммунис ажалай ударнигуудай бүхэсоюзна 1-дэхи слет д[...] «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдаа һэн. З[...]дойнгоо 50 жэлэй ойдо июль һарын түсэбые дүүргээ.

ТҮРҮҮ АРГА НЭБТЭРҮҮЛНЭБДИ

Гагнууршан И. ЗАГВОЗКИН:

Би дүү хүбүүн Владимиртаяа хамта 34 жэл соо заводто ажаллажа, 100 мянган метрһээ үлүү металлическа гагнуури хээбди. Өөһэдынгөө мэргэжэлдэ олон хүдэлмэришэниие һургаабди.

Кран бүтээлгын гагнууриин участогай ажал ехээр оньһ[...] жоруулагданхай. Углекисл[...] хэрэглэн гагнуури хэхэ автом[...] шахуу 10 түхеэрэлгэ тодх[...]доо. Олон шэнэ онол арга [...]рэглэгдэнэ. Хүдэлмэришэ[...] ажал оньһожоруулха 15 түхе[...]рэлгэ һүүлэй үедэ эндэм[...] тодхогдоо.

Шэнэ онол арга үргэн[...] хэрэглэһэнэй ашаар гагнуур[...] зарим ажалда ажалай бүтэ[...] гурба дахин дээшэлһэн. Ша[...]рынь 30—35 процентээр һа[...]жарһан байна. Бүтээсэ ехэ[...]гээр ажаллаха эрхэ байдал [...]хы хүдэлмэришэдтэ олгогдо[...] Үйлэдбэриин культура ула[...] дээшэлүүлэгдэнэ. Заводто га[...]нуури хэдэг бүхы хүдэлмэ[...]шэдэй 85 процентын ажал о[...]һожоруулагдаа.

МИНИИ ЗОРИЛГО

Урэмдэгшэ Ю. ФИЛИППОВ:

Арба гаран жэл соо би заводто ажалланаб. Энэ үе соо минии ажабайдал заводтой, коллективтэй таһаршагүй холбоотой болоо. Һүүлэй хэдэн жэлэй хугасаада «бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө, нэгэн бултанайнгаа түлөө», «хүдэлмэришэнэй һэшхэл—эгээл эрхим хинагша» гэһэн уряатайгаар ажалланабди.

Манай цех автокрануудые бүтээдэг. Минии даадаг бригада ажалаа һайнаар дүүргэдэг, голодоһо гаргадаггүй һэн. 1958 онһоо хойшо коммунис ажалай бригада гэһэн нэрэ зэргээ дурдуулжал ябаһаар. Бригадын олонхи гэшүүд бэлэдхэл шадабаряа дээшэлүүлжэ, ондоо ажалда дэбжүүлэгдэһэн байна. Слесарь-хабсаргагшад В. Цагало, А. Аникин техникум дүүргэһэнэй һүүлээр мастераар ажалладаг болоо. Е. Янтыков ОТК-гай начальнигай орлогшоор дэбжүүлэгдээ.

Би өөрөө гурбан мэргэжэл шудалаад, слесариин, фрезеровщигой, үрэмдэгшын ажал дүүргэнэб. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдөө, заводоо харахада ехэ баясамаар, омогорхомоор байдаг. Арбан жэлэй саада тээхитэй сасуулхада, ехэ хубилалта болоһон. Хүдэлмэришэд ушар ёһо мэдэхэ, техническэ тусхай мэргэжэлтэй болонхой. Тиимэһээ заводнай республикын предприятинуудай дунда түрүү һууринуудай нэгые батаар эзэлжэ ябана.

Заводойнгоо 50 жэлэй ойе өөрынгөө бэлэгтэйгээр угтааб. Хахад жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргээд, июль һарын даабари мүн лэ дүүргээб.

Манай нэрэ—инструментальщигууд

Строгальщик М. ТИМОФЕЕВ:

Коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэ завод соогоо эгээл түрүүлэн манай инструментальна цехтэ олгогдоо һэн. Энэ нэрэ зэргээ дээрэ үргэн ябаха, ажал хэрэгээрээ харюулха гэжэ ходо оролдожо ябаабди. Манай цехэйхид заводой үйлэдбэриин эхи үндэһэ табидаг, технологическа бүхы хэрэгсэл бэлдэдэг.

Гурба моделиин автокран, 100-аад сериин электродвигатель бүтээхын тула технологическа элдэб зүйл хэрэгтэй болодог. Манай хүдэлмэришэд эдэ зүйлнүүдээр бусад цехүүдые хангадаг юм. Слесарьнүүд Сергей Пнев, Юрий Шапиро, фрезеровщигууд Сергей Иванов, Валерий Квашин, Владимир Кузнецовой даадаг гагнууршадай бригада болон бусад олон хүдэлмэришэд даабаряа харюусалга ехэтэйгээр дүүргэдэг болоо.

Би хэдэн жэл соо строгальщигай мэргэжэл дүүргэнэб. Нарин нягта энэ ажалда хайша хэрэгээр хандажа болохогүй. Би өөрынгөө тамгаар продукцияа тушаанаб, даабаряа 130—140 процент дүүргэнэб. Ехэ бүтээсэ хайшан гэжэ туйланабиб гэхэдэ, дүй дүршэлтэй болооб, түрүү онол арга шудалнаб, электрын механическа схемэ һайн мэдэдэг болооб. Гадна хүдэлдэг станогоо һайнаар харууһалнаб. Тэрэмни һаадгүйгөөр хүдэлдэг.

Үнгэрһэн табан жэлэй хугасаада өөрынгөө мэргэжэлдэ 4 залуу хүдэлмэришэдые һургааб. Өөрынгөө даабари дүрбэн жэл 5 һара соо дүүргэжэ шадааб. Минии ажал үндэрөөр сэгнэгдээ. Ажалай Улаан Тугай орденоор һаяхан шагнагдаһандаа баярлахын ехээр баярлааб, хүсэ шадалаа түрэл заводтоо саашадаашье зорюулжа ябаха гэжэ сэдьхэнэб.

ЗАВОДОЙ ГОЛ ЦЕХ СОО

РЕПОРТАЖ

Партийна организациин секретарь Геннадий Михайлович Золотухинтай электромеханическа цех соогуур ябажа, үйлэдбэритэйнь танилсанабди. Цехэй, участогуудай ажал, үйлэдбэриин түрүүшүүл тухай тэрэ хөөрэнэ. Заводой гол цехэй партийна ударидагшада хөөрэхэ, харуулха юумэн яһала олон бии.

Геннадий Михайлович коммунистнуудай партийна даабари дүүргэхэтэй хамта электродвигательнүүдэй электрын частьнуудые тусхай утаһа, лентээр орёодог участогай ахалагша мастерай тушаалтай юм.

— Эндэ орёогдодог частьнууд электродвигательнүүдэй зүрхэн юм, — гэжэ тайлбарилна. Продукциимнай шанар эндэһээ эхи захатай. Участогай хүдэлмэришэд даабаряа саг соонь дүүргэдэг, ажалаа һайн шанартайгаар бүтээдэг.

Зурылдан табяатай столнууд, багахан түхеэрэлгэнүүдэй дэргэдэ хүдэлмэришэд зогсонхой. Сүлөө забдагүй ажалланад. Олонхинь эхэнэрнүүд. Гарнуудайнь хүдэлсэ, бушуу түргэнөөр орёогдоһон частьнуудые харахада, тэдэнэй дүй дүршэлтэй, ажалаа һайнаар шудалһан байһые ойлгохоор.

Һанаан бодолыемнай тааһан мэтэ нүхэр Золотухин ажалай түрүүшүүлтэй маанадые танилсуулна. Участогай 70 хүдэлмэришэнэй олонхинь түрүүшүүл, дүй дүршэлтэй бэрхэ мэргэжэлтэд болонхой.

— Утаһа орёогшо Огаркова, — гэжэ нэгэ эхэнэр өөрыгөө нэрлэнэ. Екатерина Ивановна хэдэн жэлэй турша соо эндэ ажаллажа байһаар. Түрүүшүүлэй нэгэн. Байгша оной хахад жэлэй үрэ дүнгөөр социалис мүрысөөндэ урданай мэтэ түрүүлжэ гараа. Өөрынгөө табан жэлэй даабариие 4 жэл 8 һара соо дүүргэхэ уялга абанхай.

Хажуудань ажаллагша Любовь Сергеевна Бурдуковская үнгэрһэн табан жэлэй, энэ жэлэй түрүүшын хахадай туршада габшагайгаар ажаллажа гараа. Нүгөөдэ утаһа орёогшонь залуухантье һаа, аха нүхэдһөө багашье гээгдэнгүй, даабаряа үлүүлэн лэ дүүргэдэг. Таня Черных дүрбэн жэлэй саада тээ заводто һурагшаар абтаа һэн. Энэ болзор соо ажалаа һайнаар шудалаа, магтаал шагналда хүртэдэг болоо.

Электрическэ машинануудай гол часть бүтээдэг участогай ажалай шанараар һонирхоходо, мастер Георгий Павлович Шаманский тусхай дэбтэр гаргаад харуулба. Олонхи хүдэлмэришэдэй нэрэ обогой хажууда 100 гэһэн тоо бэшээтэй. Энэнь техническэ хиналтын таһагта голодоһо, ажаглалтагүйгөөр, гэдэргээ бусаалтагүйгөөр тушаагдаһан продукциин процентые гэршэлэн харуулна. Участок бүхы дээрээ продукциингаа 96,8 процентые һайн, эрхим һайн шанартайгаар тушаадаг юм.

Электродвигательнүүдэй механическа часть, детальнуудые шудхадаг, бэлдэдэг, тошылдон тааруулдаг олон участогуудай коллективүүд һайн шанартай продукци бүтээхэ хэрэгтэ мүн лэ горитой туһа нэмэри оруулалсажа байна. Эршэтэ ажалай охин хаанашье бурьялна. Заводой 50 жэлэй ойе ажалдаа амжалтатайгаар угтаха гэһэн һанал эрмэлзэлтэй хүдэлмэришэд хүсэлөө бэелүүлжэ байна.

Хабсаралгын участок. Электрын машинын газаа талын металл, частьнууд нариихан лини харгыгаар һолжоруулагдан эндэ асарагдаадхина. Хүдэлмэришэд тэдэниие шалган хаража, хабсаралгын харюусалгатай ажал хэжэ эхилнэ. Иван Николаевич Мирошниковой, Иннокентий Евстигнеевич Масловай, Владимир Васильевич Налётовой даадаг слесарь-хабсаргагшадай бригаданууд двигательнүүдые хабсарган бэлэн болгоно.

Заводой электромеханическа цехэй мастер В. А. Григорьев (баруун таладань) бригадир И. Н. Мирошниковтой хөөрэлдэжэ байна.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

Арадай ажахын олон һалбаринуудта хэрэглэгдэдэг электрическэ машинанууд жэрылдэн табигданхай. Эдэнэр олон янзын, ехэшье, багашье юм. Эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэгтэ хүртэһэн хоёр сериин хэдэн түхэлэй электродвигательнүүд цехэй, бүхы заводой коллективэй омогорхол, нэрэ хүндэ болонхой. Тиигэншьегүй яахаб, республика дотороо эгээл түрүүлэн Гүрэнэй тэмдэгтэ хүртөө ха юм. Эрхим шанартай продукци бүтээдэг болоһоной ашаар завод гүрэндөө нэгэ миллион түхэригһөө үлүүтэй нэмэлтэ олзо доход оруулна. Нэгэ жэлэй саада тээ АО-3-315 сериин 8 түхэлэй, байгша оной июниин эхеэр АО-3-355 сериин 4 түхэлэй электродвигательдэ Гүрэнэй тэмдэг олгогдоо һэн.

Хэдэн хоногой үнгэрхэдэ, эндэ жэрылдэһэн электрын машинанууд холын аян замда мордохуулагдаха. Харин энээнһээ урид тусхай шалгалта гараха, дахин-дахин туршагдажа үзэгдэхэ. Ороной хойто, урда, баруун, зүүн зүгэй олон городуудта эльгээгдэжэ, арадай ажахын элдэб һалбаринуудта хэрэглэгдэнэ.

— Түрүүшын хэдэн машинануудые Германиин Федеративна Республика һалар ябуулхамнай, — гэжэ участогай ахалагша мастер Виталий Александрович Григорьев хөөрэнэ. Хүтэжэнги капиталис энэ гүрэнһөө олон захил абтаа. Захил хэхын урда немец промышленнигууд эндэ, тэндэ ашаглагдажа байгаа двигательнүүдые хараһан, үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Ахалагша мастерай омогорхохонь зүб. Цехэй хүдэлмэришэд ФРГ, Финлянди, мүн Румыни, ГДР, Польшо болон социалис бусад оронуудай захилые, оронойнгоо олон область, хизаар эльгээгдэхэ электродвигательнүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ гэжэ оролдолго гаргана. Дэлхэйн дэлгүүр дээрэ наймаалагдадаг болоһон продукци харахада таатай зохид, ашаглалгада найдамтай бэхи, ямаршье һаадгүйгөөр олон жэлэй туршада хүдэлгэгдэхэ ёһотой ха юм.

Электромеханическа цехэй коллективэй эгээл иимэ эрилтэдэ таарама продукци бүтээжэ байһые ажалайнь үрэ дүн элирүүлэн харуулна гээшэ. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Даабариһаа гадуур 27 мянган түхэригэй продукци наймаалагдаһан, 100 мянган түхэригэй олзо доход оруулагдаһан байна. Хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 4 электродвигатель бүтээгдээ. Даабаряа дүүргэдэггүй хүдэлмэришэн үгы. Хүдэлмэришэн бүхэндэ хубаажа харахада, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 104 процентдэ хүргэгдэһэн болоно.

Заводой гол үйлэдбэри болоһон энэ цех бусад цех, участогуудһаа эгээл залуунь юм. Арбан жэлэй саада тээ завод урдань үйлэдбэрилдэг зүйлнүүдһээ тад ондоо продукци—асинхронно электродвигательнүүдые бүтээжэ эхилээ. Мүнөө энэ продукцинь дэлхэйн олон оронуудта һайн мэдээжэ болоод, үйлэдбэридэнь аша туһатайгаар хэрэглэгдэжэ байна.

С. БАРДАМОВА.

ЭРХИМ ШАНАРАЙ ТҮЛ[...]

Хүдэлмэришэн М. САЛИМОВ:

Манай коллектив мүнөө[...] заводойнгоо 50 жэлэй ой тэ[...]дэглэжэ байна. 10 тонн[...] ашаа үргэхэ шадалтай автом[...]бильна крануудые олон о[...]ласть, хизаарнуудта эльгээ[...]һээ гадна, дэлхэйн дэлгү[...] дээрэ ехэ гүйсэтэй болоһ[...] электродвигательнүүдые бүтэ[...]дэг гэжэ мэдээжэ. Хоёр сери[...] 12 түхэлэй электродвигате[...]нүүд эрхим шанарай Гүрэн[...] тэмдэгтэ хүртэһэн байна.

Баясаха, омогорхохо ёһоор[...] омогорхонобди. Бидэнэр һа[...] мэдээжэ эдэ продукци бүтээ[...] бэшэшье һаа, тэдэндэ мүн [...] сэхэ хабаатайбди. Металл[...] шудхалаагүйгөөр юушье х[...]дэхэгүй гээшэ. Манай шуд[...]һан металл частьнууд онд[...] цехүүдэй хүдэлмэришэдэй га[...]та орожо, тошылдон тааруул[...]дана, үрэмдэн хабсаргадана.

Шудхалгын цехэй хүдэл[...]ришэд һайн шанартай шудхал[...] хэхэ гэжэ оролдодог. Муу ш[...]нартай шудхалаагаар мүн[...] эрилтэдэ таарама һайн прод[...]ци бүтээгдэхэгүй юм. Тиим[...] бидэнэр өөһэдынгөө уялга дүү[...] гэжэ, гол цехүүдые хэрэг[...] зэргын һайн металлаар хан[...]даг болообди.

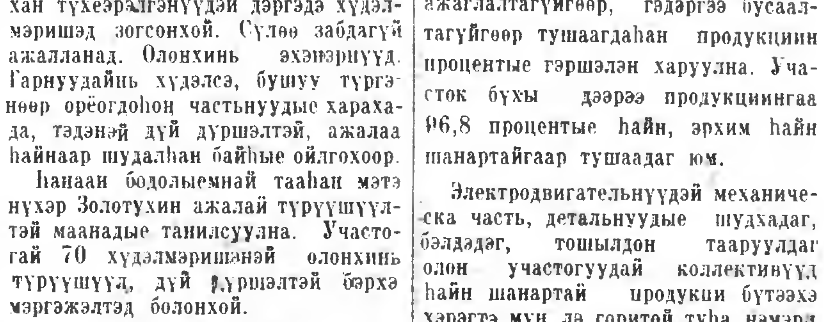
Цехэймнай олон хүдэлмэ[...]шэд үдэшын техникум, инст[...]тудай отделенидэ, хүдэлмэ[...]шэн залуушуулай үдэшын һу[...]гуулида һуралсана. Олон х[...]дэлмэришэд техническэ һур[...]салда хабаадалсана. Тиимэһ[...] ажалдаа түрүү арга үргэнө[...] хэрэглэнэбди. Урдань хүнэй г[...] хүсөөр бүтээгдэдэг ажал он[...]һожоруулагдаа. Пневмоинстр[...]ментнүүд үргэнөөр хэрэглэг[...]нэ. Хүдэлдэг газарнай һайн[...] гэрэлтүүлэгдэнхэй, ажал[...] эрдэм ухаанай үндэһөөр эмх[...] хэгдэжэ байна.

Манай цех хэдэн жэлэй х[...]гасаада жэгдэ һайнаар хүд[...]нэ. Миин байха ушар усадха[...]даа. Цехэймнай 77 хүдэлмэ[...]шэд коммунис ажалай удар[...]гай нэрэ зэргэтэй. Олонхи х[...]дэлмэришэднай үнгэрһэн таба[...] жэлэй даабариие болзорһоо[...] холо урид дүүргэһэн байна.

Москвагай «Динамо» заво[...] түрүүшүүлэй жэшээгээр [...] табан жэлэй түсэбые урид[...]лан дүүргэхэ уялга абан[...]бди. Хэлэһэн үгэдөө хүрэ[...] тула ажалаа зүбөөр эмхидхэ[...] урлан нарижуулгын дурадха[...]нуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүү[...]хэ гэжэ хараалнабди.

Хуушан заводой газаа талын юрэнхы түхэл.

Мүнөөнэй заводой автокрануудай хабсаргадаг цехэй нэгэ участогта.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ БҮХЭСОЮЗНА СЪЕЗДЫН ҺОНИНУУД

Һаяхан үргэн уужам Совет оронoймнай түб хото Москвада СССР-эй уран зохёолшодой табадугаар Бүхэсоюзна съезд болоёо үнгэрбэ. Энэ съезд һаяхан болоёо үнгэрһэн КПСС-эй түүхэтэ XXIV съездын туг доро, тэрэнэй гайхамшагта шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, юһэдүгээр табан жэлдэ уран зохёолойшье талаар шэнэ шэнэ амжалта илалтануудые туйлажа, Совет оронойнгоо арад түмэнэй коммунизм тээшэ шударгы дабшаһан нангин хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха гэһэн гүн удхатай уряагай дороо байдалда болоёо үнгэрһэн байна.

Съездын нээгдэхэһээ урда үдэрынь, июнийн 28-да, съездын делегадууд бүхы дэлхэйн арад түмэнэй агуу багша, хүдэлмэришэн-таряашадай түрүүшын гүрэнние — Совет гүрэнние байгуулагша Владимир Ильич Ленинэй мүнхэ нойроор нойрсожо байһан гранит шулуун Хүшөөдэ ошожо, съездынгээ нэрэһээ гоё һайхан гүрлөө сэсэг табиһан байха юм. Эндэ ерэхэдэмнай, бүмбэрсэг дэлхэйн зүг бүхэнһөө сугларһан хара, сагаан, шара шарайтай, элдэб янзын олон мянган эгээлэй хүнүүд Улаан Талмай дээгүүр хаанаһаа хаана хүрэтэр һубарижа, Ленин багшынгаа мартагдашагүй нангин дүрэ шарайе зүрхэ сэдьхэлдээ бүхөөр хадуужа абахын тулада гранит шулуун Хүшөө тээшэ аргаахан гэшхэдэлээр урагшаа абаад һэн. Тэдэ олон улануудые ойро зуура зогсоожо, съездын делегадуудые Ленин багшын Хүшөөдэ оруулба. Дараань үнишье болонгүй, бидэнэр Кремлиин улаан хэрэмые тойрон ошожо, баһа нэгэ гоё һайхан гүрлөө сэсэгые хэтэ мүнхын дурасхаалда ороһон танигдаагүй сэрэгшэдэ, Совет оронойнгоо эрхэ сүлөөе хариин хархис түримхэй эзэмдэгшэдһээ, гитлеровскэ фашистнуудһаа сүлөөлхэ мүнхэ нангин хэрэгтэ ами наһаяа хайрлангүй үгэһэн, Эсэгэ оронойнгоо мандалда дуһал дуһалаарнь үргэһэн Совет оронойнгоо баатарлиг сэрэгшэдтэ зорюулжа табиһан байнабди. Эндэ мүн лэ улад зон ехэл олон даа. Тэдэнэр мүн лэ хаанаһаа хаана хүрэтэр һубарин ерэжэ, танигдаагүй сэрэгшын хажуугаар, хэтэ мүнхын дурасхаал болгон носоогдоһон, улаан дүлөөр соробхилһон Мүнхэ галай хажуугаар дүмүү аргааханаар ябажа гаранад.

Хойто үдэрынь, июнийн 29-нэй үглөөнэй 10 часта, Кремлиин Ехэ Ордон соо СССР-эй уран зохёолшодой табадугаар Бүхэсоюзна съезд нээгдэбэ. Съездын делегадууд, элдэб олон эмхи зургаануудай, уран бүтээлэй бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд, мүн тэрэшэлэн хариин гүрэнүүдһээ ерэһэн айлшад—уран зохёолшод хүл дээрээ нэбшын бодожо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдые: КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин болон бусадые үни удаан альга ташалгаар угтаба.

Съездын президиумдэ олон элитэ ехэ уран зохёолшодой һунгагдаһанай һүүлдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдые съездын хүндэлэлэй президиумдэ һунгаха гэһэн дурадхалай ороходонь, делегадууд хүл дээрээ бодожо, нэрьемэ альга ташалгаар баталба. Съездын секретариат, мандатна болон редакционно комиссинуудай һунгагдаһанай удаа хэлсэхэ зүйлнүүд баталагдаад, элитэ уран зохёолшо Николай Тихонов оролтын үгэ хэлэһэн байна. Дүрбэдэхи съездһээ табадахи съезд болотор нилээд олон уран зохёолшод, тэрэ тоодо Василий Ажаев, Лев Кассиль, Валентин Овечкин, Константин Паустовский, Ефим Пермитин. Евгений Поповкин, Юхан Смуул, Тихон Семушкин, Леонид Соболев, Илья Эренбург, Корней Чуковский болон бусад мэдээжэ уран зохёолшод наһа бараһан байгаа. Тэдэнэй дурасхаалда делегадууд хүл дээрээ бодожо, минутын туршада шэмээгүй байжа ёһолбо. Удаань СССР-эй уран зохёолшодой союзай правлениин тоосоото элидхэл хэхын тулада правлениин нэгэдэхи секретарь Георгий Марковта үгэ үгтэбэ.

Тоосоото элидхэлэй хахадлажа байха үеэр СССР-эй уран зохёолшодой табадугаар Бүхэсоюзна съездые замби холын огторгойһоо алдарта «Салют» станциин баатарлиг космонавтнууд Добровольский, Волков, Пацаев гэгшэд халуунаар амаршалаад, арад зонойнгоо, Коммунис партиингаа, Совет оронойнгоо аша туһада саашадаашье үнэн сэхээр алба хэжэ, шэнэ һайн зохёолнуудые бэшэхыень уран зохёолшодто хүсэһэн байна. Делегадууд болон айлшад хүл дээрээ зогсожо, энэ гайхамшагта амаршалгыень шагнаһан байнабди. Кремлиин Ехэ Ордоной заседаниин зал хүүемэ альга ташалгаар дүүрэшэбэ.

«Совет уран зохёол коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ» гэһэн тоосоото элидхэлэй һүүлээр шалгалтын түб комиссиин, мандатна комиссиин, мүн СССР-эй уран зохёолшодой союзай уставта зарим хубилалта оруулха тухай элидхэлнүүдые Г. Гулиа, С. Сартаков, Е. Долматовский гэгшэд хэһэн байна. Тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ 35 хүн хабаадажа, тэдэнэй тоодо мэдээжэ уран зохёолшод болон поэдүүд С. Михалков, Максим Танк, Г. Абашидзе, К. Симонов, А. Алимжанов, М. Ибрагимов, М. Алексеев, Н. Бажан, М. Турсун-заде, Ч. Айтматов, Н. Грибачев, С. Залыгин, Р. Рождественский, Е. Евтушенко ба бусад үгэ хэлэһэн байна.

Хариин айлшадай дундаһаа ДРВ-гэй уран зохёолшодой союзай генеральна секретариин орлогшо То Хоай, Урда Вьетнамай уран зохёолшо Тху Бон гэгшэд хамагай түрүүн амаршалгын үгэнүүдые хэлээд, хариин хархис этэгээдүүдтэй дайлалдажа байһан вьетнам арадай уран бэлигтэнэй бүтээһэн дурасхаалай бэлэгүүдые манай уран зохёолшодой съездэ бариһан байна. Удаань Монголой уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ Сономын Удвал амаршалгын үгэ хэлээд, Совет ороной ба Монголой арадуудай, мүн уран зохёолнуудай хоорондохи эбдэршэгүй хани барисаан мандаха болтогой гэжэ юрөөгөөд, Монголой уран гартанай торгон бүд дээрэ нэхэһэн Монголой арадай хубисхалай вождь Сүхэ-Баатарай дүрэ зурагые Совет уран зохёолшодой съездэ дурасхаалай бэлэг болгон бариба. Энэнь Монголой Арадай Республикын 50 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдажа, хоёр арадуудай хоорондохи, хоёр литературын хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбоое улам саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ удха шанартай байба. Хариин айлшадай дундаһаа мүн Нольшын уран зохёолшодой союзай главна правлениин түрүүлэгшэ Ярослав Ивашкевич, Кубын уран зохёолшодой ба соёл культурын ажал ябуулагшадай холбооной түрүүлэгшэ Николас Гильен, немецкэ уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшын орлогшо Герман Кант (ГДР), Урда Африкын уран зохёолшо Алекс Ла Гума, Чилиин уран зохёолшодой бүлгэмэй түрүүлэгшэ Луис Мерино Рейес, Японой уран зохёолшо Дзюнпей Гомикава, ОАР-ай уран зохёолшо Юсеф эль-Сибаи, Англиин уран зохёолшо Джеймс Олдридж, Америкын Холбоото Штадуудай уран зохёолшо Джозеф Норт болон бусад олон айлшад амаршалгын үгэнүүдые хэлэһэн байна.

Японой уран зохёолшо Дзюнпей Гомикава ехэ һонёор хэлээ гэжэ һананаб. «Энэ ендэр дээрэһээ үгэ хэлэхэмни намда тон бэрхэтэй байна, — гэжэ тэрэ амаршалгынгаа үгэ эхилбэ. — Юундэб гэхэдэ, би хадаа 1945 ондо танай урдаһаа буу зэбсэгээр тулалдаһан хүн гээшэб. Шуһата шанга тулалдаан соогуур минии даaһан ротоһоо 158 хүн алуулжа, намтайгаар оройдоо 4 хүн амиды үлэжэ, плендэ абтаһан байгаабди. Плендэ байхадаа, юрэнхыдөө дайн тухай, илангаяа эзэмдэлгын дайн тухай үни удаан бодожо үзөө һэм. Япон арад яахадаа иимэ эзэмдэлгын дайн руу түлхигдэһэн байгааб? Японой правительство яагаад тэрэниие мэхэлжэ шадаһан байгааб? Яагаад тиигэжэ шадаһан байгааб гэхэдэ, Японой эзэд, капиталистнууд үни холоһоо хойшо милитаризмын замаар ябажа, гүрэнөө эзэмдэлгын дайнда бэлдэжэ зэбсэгжүүлһэн байна бшуу. Тиихын хажуугаар, япон арадые шажан мүргэлэй туһаламжаар мунхаруулжа шадаһан байха юм. Эзэмдэлгын дайнай хэзээдэшье хүндэгүй, хэзээдэшье шоодбори, хэзээдэшье һүнөөгдэдэг байһаниие плендэ ябахадаа гүйсэд ойлгоод, саашадаа иимэ дайнда эсэргүү тэмсэл ябуулха гэжэ шиидэһэн байнаб. Ушар иимэһээ уран зохёол бэшэдэг болоёо, хамагай түрүүн «Дайн ба хүнүүд» гэһэн ном бэшэжэ хэблүүлээб. Уран зохёол гээшэ эзэмдэлгын дайнда эсэргүү тэмсэхэдэ тон ехэ туһатай арга юм байна гэжэ ойлгоһон тула, саашадаа наһанайнгаа бүхы ябадалые уран зохёолдо зорюулха гэжэ бодоһон байнаб. Тиимэһээ мүнөө эзэмдэлтын дайнда эсэргүү, милитаризмын харата муухай хойшолонгуудые элишэлһэн шэнэ номуудые бэшэжэ байнхайб. Энэмни эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ минии оруулһан хубита хэрэг болуужан гэжэ шэбшэжэ ябадагби...»

Үглөөдэр үглөөгүүрнь «Россия» гостиницынгаа номер соо һаял үндэрлэжэ ядажа байтарнай, тон гашуудалтай мэдээсэл радиогоор дамжуулба. Космос худар ниидэһэн манай алдарта хүбүүд Добровольский, Волков, Пацаев гурбан Коммунис партиингаа, Советскэ правительствынгаа хамаг даабариие дүүргээд, һөөргөө бусажа ябахадаа баатарлиг үхэлөөр наһа барашаба гэһэн уйдхартай мэдээсэл ТАСС-ай дамжуулжа байхадань, халаг хухы бололдон гүйлдэжэ бодошобобди. Түрүүшээр үнэншэжэ, этигэжэшье ядагдаба. Удангүй Кремлиин Ехэ Ордон соо суглархадамнай, хамаг делегадууд ба айлшад нюур шарайнуудаа барайлганхай, эхэнэрнүүдэй дундаһаа уйлаха нэгэниинь уйлажа, ехэл бэрхэтэй юумэн болоёо байба. Суглаанай эхилхэдэ бултадаа хүл дээрээ бодожо, ойрдоол үсэгэлдэр бидэниие замби түбиһөө амаршалһан, коммунизм байгуулгын нангин хэрэгтэ ами наһаяа үгэһэн баатар хүбүүдээ сэдьхэл зүрхэндөө шэмээгүйгөөр дурсан ёһолбобди. Гашуудалтай хэсүү үе байба даа! Хожомынь, июлиин 2-ой үдэр, Улаан Талмай дээрэ баатар космонавтнуудые хүдөөлүүлгэндэ хабаадалсажа, һүр жабхалантай, уйдхартай гашуудалтай оршон байдалые үзэһэн байнабди. Олон зуугаад веногууд, гурбан бронетранспортер дээрэ табигдаһан урнанууд, эрэлхэг космонавтнуудые һүүлшынь замда үдэшэһэн парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд, нүхэд-космонавтнуудынь, түрэлхид ба гэртэхиниинь арбаад алхамай газарһаа тон элихэнээр харгадажа байба. Ленинэй Хүшөөгэй ендэр дээрэ партиин, гүрэнэй ударидагшад гараба, гашуудалай үгэ хэлэлгэн, гашуудалай һүр жабхаланта хүгжэм абяан, хоёр шарахан нюдэнһөө гашуудалай нулимса урадхуулһан Николаева-Терешкова, тархяа хүндөөр гунхуулһан космонавтнууд, сэрэгүүдэй хахасалгын жагсаал... Хэсүү даа, хэсүү! Теэд хайшан гэхэбши даа, гүрэн түрэ соо иимэ ехэ гашуудалай болоёо байхада, томо томоор үгэ хэлэжэ, уран зохёолшодой съездые ульгам жороогоор үнгэргэжэ байхын аргагүй, иигэн тиигэн суглаа хуралаа үнгэргөөд, бушуу түргэн гэртээ бусажа ерэбэбди...

СССР-эй уран зохёолшодой нэгэдүгээр съезд 1934 ондо Россиин агуу ехэ уран зохёолшо Максим Горькиин хабаадалгатайгаар, тэрэнэй ударидалга доро болоһон юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо аяар 37 жэл үнгэржэ, мүнөө энэ табадугаар съездынь болобо гээшэ. СССР-эй уран зохёолшодой союзай 7290 гэшүүдһээ тус съездэ 527 делегадууд шиидхэхы эрхэтэйгээр һунгагдаа. Тэдэнэй дундаһаа 432-ынь коммунистнууд, 11-ниинь Социалис Ажалай Геройнууд, 16-ниинь Ленинскэ шангай лауреадууд, 84-ниинь Гүрэнэй шангай лауреадууд, мүн олониинь депутадууд байба. Манай республикаһаа дүрбэн хүн делегат болоёо ошоһон байнабди. Тэдэнэй тоодо Буряадай уран зохёолшодой союзай правлениин түрүүлэгшэ Дамба Жалсараев, «Байгал» журналай главна редактор Африкан Бальбуров, поэт Николай Дамдинов.

Совет ороной уран зохёолшод, КПСС-эй гэшүүдшье, байг, партийнабэшэшье байг, — партиингаа, арад зонойнгоо хэрэгэй түлөө, коммунизм байгуулхын түлөө сухаришагүй тэмсэлшэд байһанаа хэзээ бүхэндэ мэдэржэ, ойлгожо ябадаг гэжэ тус съезд дээрэ үгэ хэлэгшэд тон зүбөөр тэмдэглэһэн байна. Үнэхөөрөө саашадаашье шадал зэргээрээ оролдожо, шэнэ һайн зохёолнуудые бэшэхэ байһамнай дамжаггүй.

БАРАДИЙ МУНГОНОВ,
СССР-эй уран зохёолшодой Бүхэсоюзна съездын делегат.

ТОҺОНОЙ ЗАВОДТО

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн тоһоной заводой коллектив сүүдхэдээ 7 тонно тоһо гаргана. Тус заводой хүдэлмэришэд һара бүриингөө түсэбые 105—110 процент дүүргэдэг юм.

Заводой залуу мастер Татьяна Матвеева Минусинска һүнэй техникум дүүргээд, мүнөө амжалтатайгаар ажаллажа, коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой. Пастеризаторнууд Раиса Табхарова, Даша Ханзаева гэгшэд халаанайнгаа даабари 120 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Заводой мастер Татьяна Матвеева һүнэй тоһолигые шалгажа байна. 2. Пастеризатор Раиса Табхарова ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МЭРГЭЖЭЛТЭД ХҮДӨӨ НЮТАГ ЭЛЬГЭЭГДЭБЭ

Һуралсалай энэ жэлдэ Ивалгын гидромелиоративна техникумые зуугаад мэргэжэлтэд дүүргэжэ, республикын колхоз, совхозуудта хүдэлхөөр эльгээгдэбэ. Һурагшад В. Я. Корытин, Г. Ф. Конюков гэгшэд һуралсалдаа шалгарһан диплодтойгоор тус техникум дүүргэһэн байна. Хамтадаа 82 техник-механик, 14 техник-мелиоратор диплодтой болоёо, ажалай арюун замда гараба.

А. НИМАЕВ.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ БОЛЗОРҺОО УРИД

—Георгий Яковлевич Черепанов Зүүн-Хуурайн пунктын модо тээдэг түхеэрэлгын оператор юм, — гээд Хориин аймагай **«Шэнэ Үдэ»** гэжэ газетэ бэшэнэ. Табан жэлэй түрүүшын жэлэй эхинэй зургаан һара соо нүхэр Черепанов 23 мянга гаран кубометр модо ашажа ябуулба. Энэ хадаа түсэбһөөнь хоёр дахин шахуу ехэ болоно. Оператор жэлэйнгээ түсэб һаяар дүүргэжэ, удахагүй табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбөөр ажаллахань.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

—Һүүлэй жэлнүүдтэ Чисаанын совхоздо үйлэдбэриин, ажаһуудалай болон бэшэшье барилганууд хэгдэнэ,— гээд **«Хэжэнгын гол»** газетэ бэшэнэ. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ малай 5 байра, хоёр-хоёр байратай хэдэн гэр, таряанай оньһожоруулагдаһан склад баригдаад, ашаглалгада оруулагдаһан байна.

Энэ жэлдэ Чисаанын 320 һурагшад һуралсалай шэнэ жэлдэ шэнэ һургуулидаа һуралсалаа эхилхэнь. Мүн Булаг тосхондо эхин һургуулиин шэнэ байшан баригдаха. Тэндэнь интернат бодхоогдохо байна.

Совхоздо 200 хүнэй һууритай клуб, тус бүридөө хошоод квартиратай байрын 4 гэр, тугалай, хонидой байранууд баригдахаар хараалагдана. Тэрэшэлэн, Михайловка тосхондо библиотекын байшан баригдаха юм.

АН ҮСХЭБЭРИЛЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

—Кабанскын ангай фермэдэ түл абалга дүүрэбэ. 480 халтар хара үнэгэ ороондо оруулаад, 1632 гүлгэд абтаа, — гэжэ Кабанскын аймагай **«Байкальские огни»** газетэ бэшэһэн байна.

Мария Григорьевна Бронникова даажа байһан үнэгэдһөө 204 гүлгэ абаха түсэбтэй байһан аад, 247-е абаа. Н. А. Бобровская, М. Р. Раднаева гэгшэд даажа байһан ангуудһаа түсэбһөө гадуур арба—арбан табан гүлгэдые абанхай.

ЭРТЫН УРГАСА

—Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһа барилгын колхоздо үгэрсэ ургуулха теплицын ажахы эмхидхэгдэнхэй. Июнь һара соо тэндэхи овощ ургуулагшад 3 мянган дүрбэлжэн метр талмай дээрэһээ 200 центнер үгэрсэ хуряаба, — гэжэ Кабанскын аймагай газетэ бэшэнэ.

Үндэр ургаса абаһанай ашаар колхоз хуряагдаһан овощһоо 58 мянган түхэриг олзо оруулба.

СОВХОЗОЙ АМАРАЛТЫН ГЭР

Сэлэнгын совхозой Янгаажин гэжэ газарта амаралтын гэр баригдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ тэндэ түрүүшын амарагшад ерэбэ. Тэдэнэй дунда һаалишад С. Бальжинимаева, А. Аюшеева, луговодууд Ц. Бадмажапов, П. Еранский, хонишод Е. Бамбуева, Е. Дашиева, механизатор Г. Цырендоржиев болон бусад бии.

Амарагшад тэндэ минеральна уһаар ванна абаха юм. Тэдэндэ ниитын эдеэ хоол эмхидхэгдэнхэй. Амарагшадай культурнаар сагаа үнгэргэхэ эрхэ байдал тэндэ бии, — гэжэ **«Улаан Сэлэнгэ»** газетэ бэшэнэ.

НОМ ҺУДАР—АРАД ЗОНДО

Байгал-Худара тосхондо номой магазин нээгдэһээр тиимэшье үни болоошьегүй аад, тэндэхи зонойнгоо дунда хүндэтэй болоһониинь һайшаамаар. Нютагай ажалшад — хүдэлмэришэд, алба хаагшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, үхибүүд тус магазинда үдэр бүри орожо, дуратай номуудаа шэлэн абадаг болонхой. Тагууд дээрэ аятай зохидоор, ерьбытэр табигдаһан номуудайнь дунда марксизм-ленинизмын классигуудай, совет уран зохёолшодой, үхибүүдэй дуратай элдэб янзын зохёолнууд олон лэ. Энээнһээ гадна, һурагшадай үзэхэ ном, дэбтэрнүүд элбэг байдаг.

Магазиниие даагша М. М. Андриевская, наймаалагша А. Г. Зеленовская гэгшэд шэнээр абтаһан номуудаа магазинайнгаа тагууд дээрэ «Шэнэ номууд» гэһэн гаршаг доро эли газарта табиһан байдаг.

Ажалшадай дунда ном һудар олоор тараахын зорилгоор тус магазин тосхонойнгоо Сухая, Оймарой һургуулинуудта, Байгал-Худара тосхондо, мүн нютагайнгаа арбаад библиотекэдэ ниитын түлөөлэгшэдтэй болонхой. Мүнөө нютагай жараад хүн дэлхэйн литературын, мүн ехэ совет энциклопедиин ботинуудые захинхай, ээлжээтэ ботиин ерэхые хүлеэжэ байдаг.

Иигэжэ Байгал-Хударын номой магазинай хүдэлмэрилэгшэд, эдэбхитэд зоной дунда номуудые олоор тараадагайнгаа ашаар һара, квартал бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэһэн байдаг. Мүнөө эдэнэр хахад жэлэйнгээ түсэбые таба мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэжэ, республикын номой магазинуудай дунда түрүү һууринуудай нэгые эзэлхэ ёһоороо эзэлжэ ябаһаниинь гайхалгүй.

А. ШУЛУНОВ.

Венгриин Арадай Республикын нютаг бүхэндэ студентнэрэй лагерьнууд бии болобо. Ороной дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудай студентнэр зунайнгаа амаралтын үедэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ба барилгашадта ехэ туһа хүргэжэ эхилбэ. Гельвеция (Бач-Кишкун область) гэжэ гүрэнэй ажахыда 200 студент ажаллаха дуратай байһанаа мэдүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус госхозой виноградингта студентнэр ажаллажа байна.

МТИ—АПН-эй фото.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО ХИЛЫН СААНАҺАА

ГАЗАРАЙ ХҮДЭЛҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭРХИ ҺЭРГЭЭН БОДХООЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ

САНТЬЯГО. (ТАСС). Чилидэ газарай хүдэлөөн хэдыхэн секунда соо үргэлжэлһэн болобошье, айхабтар ехэ гай тодхор татаба: 83 хүн хосорһон, 450 хүн шархатаһан, 10 мянган гэр байра һандаргагдаһан, 200 мянган хүн орохо гэргүй үлэшэһэн байгаа. Энэ орон туйлай ехэ гарза хохидолдо оробо. Чилиин түүхэдэхи гэнтын энэ ехэ аюулай болоходо, Чилиин арад зон, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд эрэлхэг зориг, баатаршалга илангаяа ехээр харуулһан байна. Арадай нэгэдэлэй правительство һэргээн бодхоолгын хүдэлмэри дары эмхидхээ һэн. Тэрэ уршагта һүниин һүүлээр үүрэйшье сайгаагүй байхада, хохидоһон зондо туһаламжа үзүүлхэ эд зөөритэй ашаанай машинанууд ороной харгы замуудаар иишэ тиишээ шэглэн ошоо һэн, тусхай бригаданууд хүдэлжэ эхилээ һэн. Предприятинуудай, заводуудай, портнуудай һаадгүйгөөр ажаллахын тулада хүдэлмэришэд шухала юумэ дууһан хээ һэн. Хохидоһон районууд медицинскэ туһаламжа ба эдеэ хоолой зүйлнүүдые мүнөө үедэ абажа байна. Профсоюзууд, залуушуулай ба ниитын эмхинүүд, солдадууд, уһан сэрэг эйхид, студентнүүд эршэмтэйгээр ажаллана. Бусад оронуудай, тэрэ тоодо Советскэ Союзай талаһаа туһаламжа Чилиин зон сэдьхэлээ ханангяар тогтоон абана.

Гүрэнэй хиналта доро

САНТЬЯГО. (ТАСС). Чилидэхи «Бэнк оф Америкэ» гэһэн американ банкын таһагые гүрэнэй хиналта доро Чилиин правительство абаба. Чилиин түбэй банкын президент Альфонсо Иностроc гэгшэ тэрээн тухай соносхобо.

Хариин ба энгэй банкнуудые гүрэнэй хиналта доро абалга Сальвадор Альенде түрүүтэй Арадай нэгэдэлэй правительствын программын шухала пунктнуудай нэгэниинь болоно.

Дайсанай гээлтэ хоролто

ХАНОЙ. (ТАСС). Сүлөөрэлгын хэблэлэй агентствын мэдээсэлээр, Баруун Намбо гэжэ газарта сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд мүнөөнэй январьһаа июнь хүрэтэр дайсанай 35 мянган солдат ба офицерые хорообо гэжэ даб дээрэхи мэдээнүүдээр тодорбо. Тиихэдэ батальоной командна 10 пункт, сэрэгэй 4 бааза үгы хэгдэһэн, 200-гаад вертолёт унагаагдаһан байба. Патриодууд 192 катер ба суднануудые уһа руу шэнгээгээд, сэрэгэй 140 машина, 50 үхэр буу, горючи ба тобшо һомоной 6 склад үгы хэбэ, 2500 буу зэбсэг, сэрэгэй ехэ гэгшын хэрэгсэл гартаа оруулба.

Эбэй ёһоор гуримшуулха хэрэг унжагайруулна

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Парижда Вьетнам тушаа болоёо байгаа хөөрэлдөөнэй үедэ Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын оруулһан эбэй дурадхалые дары зүбшөөн абаха эрилтэ американ олониитэ табина. Зоной тэрэ һанамжые США-гай политическэ ба ниитын олон ажал ябуулагшад зүбшөөнэ.

Гэхэтэй хамта, Вьетнамдахи зүрилдөөе һаяар шиидхэлгые Вашингтоной засагаархидай унжагайруулха гэжэ оролдожо байһыень Американ хэблэл тэмдэглэнэ.

ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙШҮҮЛЭЙ ГЭМТЭ ҮЙЛЭ ХЭРЭГ

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамда хэгдэжэ байгаа сэрэгэй гэмтэ үйлэ хэрэг буруушааха комитет коммюнике толилбо. Энэ оной 6 һарын турша соо американо-сайгоной сэрэгүүд «номгоруулгын» байлдаануудые хэхэдээ, Урда Вьетнамай арад зондо эсэргүү гэмтэ хэдэн зуун үйлэ хэрэг үйлэдэһэн байгаа гэжэ тэрээн соонь хэлэгдэнэ.

Ратьзя, Камау провинцинуудта, Уминь гэжэ ой модон соо 1970 оной декабриин 1-һээ эхилээд, 1971 оной апрелиин һүүл болотор тиимэнүүд добтолгонуудые хэхэдээ, 2411 хүниие алаһан байба.

Чавинь провинциин олон уездэ апрель һара соо амгалан тайбан олон зон хосорһон байба.

Мартын 23-һаа апрелиин 13 хүрэтэр Урда Корейн хүлһэнэй сэрэгүүд 650 таряашадые алаһан байгаа.

Улад зониие концентрационно лагерьнуудта американо-сайгоной сэрэгүүд туужа абаашана гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Зялай, Дарлак гэжэ провинцинуудтахи хэдэн зуун тосхон бүримүһэн һандаргагдаһан, хүн зониинь алуулһан гү, али концлагерьнуудта туужа абаашагдаһан.

Американ авиаци ба артиллери хэһээлтэ хэжэ ябаа сэрэгүүдээ дэмжэдэг, июниин 14-һөө 21 хүрэтэрхи гансахан неделиин турша соо Куангчи провинцида, демилитаризованно зонын урда хубида «В-52» гэжэ бомбардировщигуудай добтолго хэгдэхэдэ, 2700 тонно бомбо хаягдаһан байба.

Мартын 26 да Ратьзя провинциин Анбьем гэжэ гансахан уездэ американ авиациин добтолго хэхэдэнь, 70 хүн алуулһан, 50 хүн шархатаһан байба.

Чавинь провинциин Тамнгай ба Анфу уезднүүдтэ 30 хүн алуулһан, шархатаһан байна.

Химическэ хорото бодосуудые американхид хэрэглэнэ гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Американ самолёдууд май һара соо Тхыатхиен провинци дээрэ химическэ хорото бодосуудые хаяжа, тэрэнэй уршагаар 40 хүн ехээр хорлогдобо.

ИОРДАНИДА ЮУН БОЛОНОБ?

ДАМАСК. (ТАСС). Палестинын Нэгэдэмэл командованиин коммюнике дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, июлиин 14-нэй һүни Иорданиин хойто зүгтэ Палестинын партизануудай, Иорданиин правительственна сэрэгүүдэй хоорондо тулалдаанууд болоһоор.

Иорданидахи тулалдаануудта һапаагаа зобоһоноо Сириин хэблэл элирхэйлэн мэдүүлнэ. Партизануудта эсэргүү добтолгоёо болюулхыень Иорданиин засагаархидые Сириин правительствын түлөөлэгшэ уряалһан байна.

КАИР. (ТАСС). Иорданиин армиин, Палестинын партизануудай хоорондо һая болоһон тулалдаанай түлөө харюусалгые Иорданиин засагуудта Палестиные сүлөөлхэ эмхиин гүйсэдхэхэ комитедэй түлөөлэгшэ тохобо. Иорданиин армиин томо соединенинүүд «Гааза» гэжэ палестин зоной байдаг легарьта добтолго хэбэ гэжэ тэрэ түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Гэхэтэй хамта, Джарашай райондохи хүдөө тосхониие анхан буудажа, Палестинын партизанууд тэрэ тулалдаа үүдхэһэн байба гэжэ Иорданиин правительство баһа мэдүүлбэ. Палестинын партизануудай подразделенинүүд июлиин 14-нэй үглөөгүүр Иорданиин армиин хиналта доро Джарашай районһоо гаргагдаба гэжэ Иорданиин правительствын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Хуушанаа үгы хээд, шэные бии болгоно

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Арканзас штадай Блаффе гэжэ портдо хадагалагдажа байгаа бактериологическа зэбсэгэй нөөсэ үгы хэхэ хүдэлмэри эхилбэ гэжэ США-гай армиин командовани соносхобо.

Теэд тэрэнь зоной һанаа амаруулха зорилготойгоор хэгдэһэн соносхол гэжэ тухайлмаар. Яахадааб гэхэдэ, хуушан нөөсэеэ үгы хэхынгээ хажуугаар, бактериологическа ба химическэ дайнай тон шэнэ зүйлнүүдые шэнжэлэн, улам наридхаха эршэмтэй хүдэлмэри США-гай сэрэгэйхид үргэлжэлүүлжэ байха юм. Пентагоной тоо мэдээнүүдэй ёһоор, сэрэгэй научно-шэнжэлэлгын лабораторинууд бактериологическа 15 янзын зэбсэг шэнжэлгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Дипломатическа харилсаагаа таһалба

КАИР. (ТАСС). Ливи болбол Мароккотой дипломатическа харилсаагаа таһалба гэжэ МЕН агентствын корреспондент Трипольһээ мэдээсэнэ. Ливиин аша туһые Мароккодо харалсажа байхыень гуйжа ОАР-та Ливиин правительство хандаба.

Мароккодо гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгэ болоһоной һүүлээрхи үдэрнүүдтэ Ливи Марокко хоёрой харилсааниинь муудаһан байгаа.

ТОЛИ

Цокто НОМТОЕВ

САГААН ТАРХИТАЙ ХҮРИН УЛААГШАНГУУД

«Үдэхэ малай зүһэ нэгэн
Өөдэлхэ зоной үгэ нэгэн».
(Арадай оньһон үгэ).

Яабалан дабаанай арада,
Ярууна нютагай захада
Шэнэһэн модон шэмэгтэй,
Сэлеэн уужам талануудтай,
Ан гүрөөһэ, алтаараа
Анхан холоһоо суурхаһан,
Тэнюун энэ нютагнай
Тэлимбэ гэжэ алдартай.

Холын шэрүүн түүхэтэй,
Хожомой арюун амжалтатай,
Энэ нютагаа хубилгаашад,
Элдэб яһатан ажаһуунад,
Хонгор Тэлимбэ гэлсүүлдэг
Комсомол совхоз магтуулдаг,
Эреэн соохор түглэтэй,
Ээлһэн газарынь уужам юм.

Арбаад үдэр аяншалжа,
Ажалынь бултыень харалтай,
Арад зоноорнь золгожо,
Амар мэндэеэ хэлсэлтэй,
Уужам нуга талаараа
Ургасын хоолтойе таринхай,
Үхэр эбэртэ малаараа
Үргэн Тэлимбэ суурханхай.

Саб сагаан толгойтой,
Уб улаан зүһэтэй,
Мяхалиг газарлиг бэетэй
Малайнь түрүүе гайхалтай.
Шэмэрүүн хүйтэниие тоохогүй,
Шэрхил боро амитад даа.
Ханхинама жабарта
хашалангүй,
Хагданда бэлшэжэ ябадаг даа.

Түлигдөөгүй дулаан дал соо,
Тугалаа тэнжээгээд дахуулна.
Малшадай һайн харуул соо
Мяханайнгаа шанараар
магтуулна.
Шэлдэн улаан үнгэтэй
Шэнэһэн модоо эшхээгээ гү?
Хүбшын зээрэг гүрөөһэнэй
Хондолойн сагаанине һажаагаа
гү?

Угы, угы, угы!
Үүлтэр һайта һүрэг мүн.
Нюуха нөөхэ юумэ угы,
Нютагжан таараһан үхэр мүн.
Казах, Хальмаг оронуудта
Халзан улаагшад мэдээжэ
бшуу.
Энэ мэдээжэ үүлтэрһээ,
Энжэ боложо ерээ бшуу.

Түхэреэн тэлимбынхидэй
шадамарһаа,
Түлөө абан үдөө юм.
Ажалша малшадай
оролдолгоһоо
Алдар тунхагта гараа юм.

Тэрэш, энэш нютагһаа
Тэлимбэ харгылдаг болонхой.
Аймагай олонхи ажахынууд
Айлшалуулжа зайлые
эхилэнхэй.

УЯНГАТА МҮРНҮҮД

Ажабайдалаа нэгэдхэе гэжэ
Асуунги шэбэнэнэш: «Минии
гүш?»
Хэтэ шэнги сэдьхэлдээ
Хододоо галтайхан байгаарай.
Абыш намайе бултыем:
Ангаһан уралнуудыем,
Ажаллаха, энхэрхэ
гарнуудыем —
Амарагни, би шинниб!
Үхибүүн мэтээр эсээ һаам,
Үбдэг дээрээ амаруулаарай,
Алдуу нэгэтэш гаргабални,
Аниргүй бү үнгэрөөрэй.

ЭБЭР НОМОН

ЮРӨӨЛ

Эрдэни хүбүүн юһэдэхи класста һурадаг. Үбгэ эсэгэнь олон орден, медальтай фронтовик юм. Дайнда ябажа, ходо буудуулшаһан хөтонь хори гаран жэл соо ямаршьегүй ябаһан аад, гэнтэ хабдажа, үбдэжэ, үбгэжөөл тэбхэр дала наһай дээрээ муудаха туйлдаа хүрэхэдөө, аша хүбүүн Эрдэниеэ хажуудаа ерүүлжэ, ханада үлгөөтэй байһан эбэр номо абхуулжа, иимэ гэрээд үгэ хэлэбэ:

«Энэ эбэр номон хадаа элинсэг, хулинсагууд, үбгэ эсэгэнэрэймни хадагалжа ябаһан нангин юумэ гээшэ. Эртэ урда сагта Эхэ түрэл нютагтамнай хариин дайсадай халдажа ороходонь, Харбуушха элинсэгнай энэ номо һуршаар хаба шадалаа харуулан харбалдажа, харата дайсаниие даралсаһан, хамагай урда алдар солоёо дуудуулһан юм. Хабарай бугын эбэр, Хангайн сагаан хуһа, хазаарта хүлэг мориной тахимай хатуу таһаршагүй шүрбэһэ залгажа, суута уран Субадии дарханай бүтээһэн номон! Гушан тэхын эбэр гүйбуулан зүйһэн елэгэр шарахан дотор хажуудаа энэл суута дарханай мүнгэн сагаан толбонуудые мүшэтүүлэн хоноожо һиилэһэн уран гоё угалзануудтай!

Эхэ эсэгымни айлайхи болон хамтархада, түрэ найр дээрэ түрүү болоһон ульгэршэ үбгэнэй үгэлэн хүрылжа ёһолһон, тиигээд барюул дээрэнь баруун гарнуудаа табижа, ниилэһэн хоёрой бэе бэедээ үнэн сэхэ ябаха тухай тангариглаһан юумэ!

1941 оной дайн дажарта мордоходом, үнэн сэхэ ябажа, харата дайсанай урдаһаа хатуу шангаар байлдаха тухайдаа баабайнгаа хажууда зогсожо, баһал энэ номон дээрэ тангариг үгэһэн, тиигээд бараг һайн бусажа ерэһэн хүн гээшэб!

Тэрэ гэһээр энэ угайнгаа нарин нангин юумые илангаяа хүндэлжэ, тортогүй наряар, тооһогүй сэбэрээр толгой дээрээ үлгэжэ, ханза соогоо хадагалжа ябаһан хүм. Баһа зунай сур харбаан — найр зугаа болоходо, торгон тэрлигээ үмдэжэ, энэ дурасхаалта номо һаадагаа баруун мүр дээгүүрээ үргэлэн ошодог, «буурал баабай, буурал баабай» гүүлэдэг, өөрөө харбажа, чемпион болодог, һурша харбаха һудаһатай хүбүүшые шэлэн оложо, шэшэртэр татуулан һургадаг һэм.

Элинсэг хулинсагуудаймнай барижа, хэрэглэжэ ябаһан юумэнһээ үлэжэ, хүрэжэ ерэһэн энээнһээ ондоо юумэн манайда байхагүй. Үшөө энэшни багадамни Харбуушха баатарай харбалдаһан, Субадии дарханай бүтээһэн юумэ гүүлэжэ, өөрын магтаал түүхэтэй байһан юм.

Зүгөөр лэ минии захиха юумэн гэхэдэ, энэ эбэр номоёо энэ наһандаа хаяжа мартажа ябангүй, хадагалжа, һанажа ябаарай.

Юундэ иигэжэ захинабиб гэхэдэ, энэ номомнай хэбтэри болоһоорни ходол эндэ-тэндэ үлгэгдэжэ, хаягдажа ябатараа, хэдэн хоног урда тээ угы болошоод байгаа бшуу. Хамаг нобшо ноохой соогуураа бэдэрээ юм. Тиигээд олоогүйб. Дарима дүүшни орожо ерэхэдээ, городой музейһээ ерэһэн Халанов гэжэ хүн ерээд һалаагүй, тиин гостиницадаа абаашуулаад, хоёр амата буугай сэн түлэхэбди гэжэ хэлээд, орхиулаа гээ һэн. Энэмнай буугаар сэнтэй, тэнтэй юумэн бэшэл. Буу худалдажа абаха гээ һаа, ямаршье магазинда байха, мүнгэншье байха! Харин иимэ нангин юумэеэ алдабал, хаанаһаашье олохогүйт. Хүгшэн эжышни юу бодоо юм? Музейһээ ерэһэн хүнэй үгэдэ орошоо ха даа. Үнгэрхэдөө иигэжэ зүнтэглэхэнь гү? Музейдэ номо һуршануудай бүхэли коллекци үлгөөтэй байна гэлсэгшэ гүбэ. Баһа юуниинь дутаа юм? Гоё һайхандань ороо гү? Тиигээд лэ хүгшэн эжышни зэмэлээб. Уурлангүй байха аргамни һалаа һэн. Эдэшни Дариматаяа хоюулан гостиница ошожо, тэрэ музейн хүдэлмэрилэгшэтэй уулзажа, номо һуршаяа бусаажа асараа.

Абамнишье наһа барахадаа, энэ номо һуршаяа барижа, гэрээд үгэеэ хэлэһэн юм. Энэмнай юунһээшье дутуугүй дурасхаалтай, үнэтэй харамтай юумэл даа. Алтан тархитайшье хүнэй эрижэ ерээ һаа, хожом бү үгөөрэй. Энээниие худалдажа, наймаалжа баяжахагүйт. Музейгээрхин тиитэрээ хорхойтоо, һайшаагаа юм һаа бэе дүрсыень буулгажа абуужаг.

Эбэр номонтнай эндэ гэрэйнгээ ханада үлгөөтэй байхадаа, һаад түбэг болохогүй, харин хаража ябахадатнай, нюдэнэй шэмэг, сэдьхэлэй хужар болохо. Шамһаа гадна, үхибүүдшни, аша гушанаршни абажа хадагалжа ябуужаг!

Тиигээд үбгэжөөл эбэр номойнгоо дальбархай зузаан шара хальһан доро хабшуулһан тэбхэрхэн саарһа гаргажа аша хүбүүндээ иимэ юрөөл аялгалан уншаба:

Коммунис партиин
Суртал сэсэн —
Сахижа тэрэнии
Даган ябаарай.
Комсомол нүхэдэй
Үүсхэл үнэн —
Хододоо тэрэнии
Дэмжэн ябаарай.
Хамтын зөөри —
Хамагай түшэг,
Хамгаалан тэрэнии
Амжан ябаарай.
Арадай һайхан
Заншал — шэмэг,
Арьбадхан тэрэнии
Абажа ябаарай.
Энэрхы сэдьхэл —
Эрдэни хэшэг,
Эдлэжэ тэрэнии
Эрхим ябаарай.
Аба, эжын
Захяа нангин,
Дүмэжэ тэрэнии
Дүүргэн ябаарай.
Архи тамхин —
Аминай дайсан,
Алгасан тэрэнии
Арюун ябаарай».

Тиин үбгэжөөл — аша хүбүүн Эрдэниингээ үбсүүн дээрэ үнөөхи эбэр номоёо шэнээ тамиргүй һалгаһан гараараа барижа: «Минии үгэ дүүргэхэ ёһотойш, тангаригла», — гэбэ. Тиихэдэнь Эрдэни хүбүүн хэбтэриин болоһон үбгэ эсэгынгээ урда үбдэг дээрээ сүхэржэ: «Дүүргэхэб. Тангариглнаб», — гэжэ хэлэбэ. Тиигээд: «Энэ хэлэһэн юрөөл угымни һүлдэ дурасхаал болгон, эбэр номоёо хадагалжа ябаарай» — гэжэ, үбгэн абань алтан үгээ хэлээд, наһа барашоо һэн ха.

Р. ЦИБИКОВ.

ЛЕНИНЭЙ ДҮРЭТЭЙ ЗНАЧОК

1920 гаран оной хүлгөөтэ жэлнүүд һэн. Совет гүрэндэ дурагүйшүүл бүлэглэжэ, буу зэбсэг бариад, ой тайгаар бэеэ хоргодуулан ябадаг байгаа. Эдэнэр амгалан һуужа байһан арад зониие тоножо, дээрмэдэжэ, хубсаһа хунарыень, алта мүнгыень, һайн гэһэн мориень буляан абахаһаа гадна, Совет засагта бэеэ үгэнги эдэбхитэд, коммунистнууд, комсомолшуудта хоролхон, тэдэнтэй тэмсэжэ, тэдэнэй ябуулжа байһан ажал хэрэгүүдтэ һаад тодхор татахаһаа эхилээд, алаха хюдахаараа айлгадаг, сохидог, эндэ тэндэ амин голдоньшье хүрэхэ ушарнууд болодог һэн.

***

Бишыхан Базар хорёод хони ямаадайнгаа саана гаранхай, үндэр хартаганаатай добын үбэртэ һуугаад, абынгаа Дээдэ-Үдэ хото арадай түлөөлэгшэдэй суглаанда ошожо ерэхэдээ асарһан Ленин багшын дүрэтэй значок — тэмдэгээ самсадаа зүүнхэй, тэрэнээ аргагүй олзуурхан, тэсэжэ ядан абаад, альган дээрээ хэжэ, ехэл хананхатайгаар харана. Хонидойнгоо хушууржа, Пүнсэг оодо гарахаар забдахадань, барижа байһан значогоо үбсүүндээ зүүжэрхёод, хонидоо тогтоохоёо гүйгөө бэлэй. Хонидойнгоо урда орожо, тэхэрюулэн ябатарнь, гэнтэ моритой хүнүүдэй араданъ түбэрхэ дуулдаад, буутай гурбан хүн Пүнсэгэй арын ойһоо гараһан хэбэртэй, Базарта дүтэлжэ ябаба. Юун хүнүүд гээшэб гэжэ гайхашоод, айнги байтарнь, тэдэнэр хажуудань туласа гүйлгэлдэжэ ерээд, моридоо татаха зуураа, хирбэгэр һахалтай хүниинь бадарган хоолойгоор: «хэнэй хүбүүмши, энэ доодо хотоноор шобогор малгайтан харагдаагүй гү?» — гэжэ асууба. Тиин байтараа, Базарай үбсүүндэ байһан Ленинэй дүрэтэй значок обёоржорхибо хэбэртэй. Тэрэ хүн моринһоо буужа, хажуудань ерээд, значогыень самсаһаань мулта татан абаад харахаа зууралаа, иигэжэ асууба:

— Энэ хэнэй дүрэ гээшэб?

Базар айһан тэбдэһэндээ юушье дуугарбагүй, уруугаа хараад байба. «Хэлэ! Хэн гээшэб?» — гэжэ бүри шэрүүнээр асууба. Базар аман соогоо аалиханаар гүбэд гэн: «Ленин», — гэжэ харюусаба. «Аа, ши урай пионэн бэетэй аад, Лениние зүүжэ ябадаг большевигхан, комсомолхон болооби!» — гэһэн бэеэрээ мухариса альгадажархиба.

Тэрэ хүнэй шэрүүн альганһаа хасарынь халуу бусалан, хоёр нюдэнһөөнь нёлбоһон нэрэгүй мухаряа бэлэй. Тэрэ хүн барижа байһан значогоо шүүр уруу шадэжэрхёод, моридоо мордожо, нүхэдөө дахуулан, һархяагтын хүшуу шэглээд гүйлгэлдэшэбэ.

Базар хүл дээрээ бодоод һугшаран ябажа, шүүр уруу хаягдаһан значогоо бэдэржэ олобо. Тэрэнээ зүүхэ гэхэдэнь, арынь һэнжэ һолбо татагдаһан байжа, тэрэ үдэртөө альгандаа адхан ябаа һэн. Гэртээ ошожо, энэ болоһон ушарые аба, эжыдээ хэлэхэдэнь, тэдэнь Базараа хайрлан, дундаа һуулгаад, «тэдэшни бодхуулнууд гээшэ, тэдэниие энэ доронь барижа, тушааха байха» гэжэ найдуулаа бэлэй. Базар тэрэ һэнжэгүй значогоо бүдөөр орёожо, өөрынгөө бишыхан хайрсаг соо хадагалба.

Тэрэ гэһээр жэл үнгэрбэ. Базар эхин һургуули дүүргэжэ, Агын һууринда байһан һургуулида ошожо оробо. Долоодохи класста һуража ябахадаа, одоол комсомолдо орожо, тэрэ значогто һорболжо дархалан тааруулаад, үбсүүндэ зүүжэ, зориг дүүрэн, дорюунаар омог бардам алхалдаг болоһон юм.

Б. НАМСАРАЙН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Омскын моодонуудай байшанда оёгдоһон эрэшүүлэй пальто. Ехэ сэнтэй бэшэ бүдөөр оёгдоһон үдэр бүри үмдэхэ эхэнэрнүүдэй плати.

ТАСС-ай фотохронико.

АМЖАЛТА ЮРӨӨЕ

Дэнсэмаа Бубеева Баргажанай аймагта түрэһэн. Дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ удаа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтдай буряад хэлэ, бэшэгэй таһагые дүүргээд, мүнөө Захааминай аймагта багшална.

Һуража байхадаа манай газетэдэ түрүүшынгээ шүлэг гаргуулһан, мүн радиогоор уншадаг һэн. Тэрэ гэһээр Дэнсэмаа тухай дуулдахаяа болишоһон юм. Шүлэг бэшэхээ болёо гү гэһэн һанамжа нүхэдэйнь дунда тараһан байгаа. Теэд...

Бэшэһэн лэ юумэеэ заатагүй гаргуулха һэм гэжэ гүйдэггүй, тэдэнээ улам бүри мүлидэг, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдодог хүнүүд бии бшуу. Тэдэнэй нэгэн — Дэнсэмаа Бубеева.

Һаяхан Дэнсэмаа ойрын жэлнүүдтэ бэшэһэн юумэнүүдээ харуулха, һанамжыемнай шагнаха гээд манай редакциин соёлой таһагта зорюута орожо ерээ һэн. Тэдэниие үзэхэдэ, түрүүшынь шүлэгүүдһээ һураггүй һайжарһан, үгэ хэлэниинь баяжаһан байба.

Дэбтэр сооһоонь хэдэн шүлэгүүдые шэлэжэ абаһанаа, мүнөө уншагшадайнгаа анхаралда дурадханабди.

Ухаан бодолыем ургалхаяа
Ууртайгаар намайгаа харабаш!
Тунгалаг агаартал, намдаа
Тон хэрэгтэй байгаарай.

* * *

Дахяад намда дуран ерэхэ гү?..
Донгодоно хүхы шугы соо —
«гүг-гүүг»...
Долгилхо гү шуһам
түрүүшынхидээл,
Дорюухан инагаа золгохо гүб?

Хүлеэгшэ һэм харюу дурандаа,
Хүсэлдөө дуудагша һэм
ерэхыеш.
Дахяад лэ гарагша һэм үйлсэдэ,
Дурлаад... шамтай уулзахаяа.
Мэдээгүйш даа, дурлаһан
зүрхэнэйм сохисые,
Мэлмэрһэн нюдэнэйм гунигта
харасые.
Халагни даа, түрүүшымни
дуран,
Харюусажа шадахагүй байгааш
даа...
Дулаахан үдэшөөр нүхэдин
сэнгэнэ,
Донгодоно хүхы шугы соо —
«гүг-гүүг»...
Долгилхо гү шуһам
түрүүшынхидээл,
Дорюухан инагтаяа уулзаха
гүб?...

***

Үе наһанаймни нүхэр,
Үнэншэ харасыеш мэхэлхэгүйб.
Үншэрүүлхэгүйб
гансаардуулжа,
Үргыш даа, толгойгоо...
Энэ дэлхэйдэ нэгэтэ
Эжэлжэ һуугаа хадаа,
Эзэн ёһоор жаргалаа
Эдлэжэ үзэел жүтөөгүйгөөр.

* * *

Ажабайдалыеш эбдэхэгүйб,
инагни
Алдуугаа абажа бишни
ябаһууб.
Харахаяа шамайгаа хүсэбэлшье
хэды,
Хажуугааршни гарахаб таннл
бэшэдэл.
Хабар бүри бишни шамдаа
Хүхэхэн ургы, тэрэнги
түүхэб —
Жаргалтай ябахыешни юрөөхэб
Жэгдэрхэ миниишни һанаан.

Дэнсэмаа БУБЕЕВА.

НЭГЭ ОЧКО НЭМЭБЭ

ФУТБОЛ

СССР-эй «А» классай футболистнуудай хоёрдохи бүлэгтэ наадаг командануудай дунда эхилһэн наадана түрүүшын хахад дүүрэхэ тээшээ боложо ябана. Тиимэһээ түрүү һуури буляалдажа ябаһан команда бүхэн наадаяа эрхим һайнаар үнгэргэжэ, шүүгдэхэгүйе оролдон урагшаал тэгүүлнэ. Уржадэр Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадиондо ээлжээтэ наадан үнгэргэгдэһэн байна. Манай «Сэлэнгэ» командатай наадахаяа Барнаулай «Динамо» команда ерэһэн байгаа, Урдандаа тус командын футболистнууд зоно соогоо эрхим футболистнууд гэжэ алдаршаһан, һайншье, һайханшье наадаараа футболдо дуратайшуулда магтуулдаг бэлэй. Харин энэ жэлдэ «Динамо» командын футболистнууд һанаһанда хүрэжэ наадангүй ха гэжэ мүрысөөнэй таблицаар тухайлагдаашье һэн. Зүгөөр наадаһай эхилхэдэ харан гэһээмнай айлшад тиимэшье муугаар наададаг бэшэ, буруу һөөргөө эрхим добтолго, һайн хамгаалгатай байһанаа харуулжа, «Сэлэнгын» футболистнуудые яһала тугшаруулаа, мэгдэхээгээшье. Үнгэрэгшэ жэлдэ айлшадай командада наадахаар Москвагай «Динамо» командаһаа спортын мастер Гусаров, шадамар бэрхэ футболист Бобков болон бусад ерэжэ, Барнаулай командые урагшань гаргалсаһан юм. Бүхы наадайнай дүүрэхэдэ «Динамо» команда зоно соогоо юһэдэхи һуури эзэлһэн байна. 1970 ондо «Сэлэнгэ» команда айлшадтайгаа өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа, тэдэнэртээ 1:2 тоотойгоор шүүгдэһэн, эдэнэртээ айлшалхадаа 0:0 тоотойгоор тэнсэһэн юм. Харин энэ наадандаа яагша ааб гэһэн асуудал футболдо дуратайшуулай һанаа зобоогоо.

Хоёр командын футболистнууд наадайнай эхилэн сасуу нюдэ нюургүй добтололсожо, стадиондо суглаарагшадые баясуулба. Наадайнай эхилһээр арбан хоёр минутын үнгэрөөд байхада «Сэлэнгын» добтологшод айлшадайнгаа воротада хүрэжэ, одоошье стадиондо суглаарагшадаа баясуулан урмашуулба. Түрүүшын бүмбэгэ Юрий Калашников нүхэдһөө абамсаараа сэхэ ворота руу сохижорхёо. Харюудань айлшадшье һуужа үгэхөөр бэшэ, мүн һайн добтолго эмхидхэжэ, манай футболистнуудые мэгдэхээжэ оробо. Спортын мастер Вшивцев Драчев хоёр абаһан бүмбэгөө бэе бэедээ дамжуулалсажа ябаад, Вадим Титовой воротада хүрэжэ ерэн сасуугаа, тэрэнээ Драчевын ябууд дундаа сохижо, харюугай тоо нээгдэшэлэй. Тиигэжэ наадайнай түрүүшын хахадта дахин дахин бэе бэедээ добтололсоһон эдэнэр наадайнайнгаа тоо нэмээнгүй, амаралтада гарана. Зүгөөр эндэ манай футболистнууд үшөө нэгэ бүмбэгэ сохижо оруулха шадалтай байгаа. Һайн добтолгодо ороһон («Сэлэнгын» футболистнууд бүмбэгөө удаан дамжуулалсажа, айлшадай хамгаалагшадта тэрэнээ буляалгажа, миин һалаа.

Наадайнай хоёрдохи хахадай эхилхэдэ алишье команда футболистнуудаа һэлгээшье һаа, амжалта туйлажа шадаагүй. Тиигэжэ эдэнэр 1:1 тоотойгоор уулзалгаяа түгэсхэжэ, нэжээд очко бэшүүлхэ болобо.

Шүүгдэхэгүй гэжэ оролдоһон айлшадай футболистнууд наадайнай хоёрдохи хахадта илангаяа эрхим хамгаалга эмхидхэгдэһэн байха юм. Эндэ СССР-эй спортын мастернууд Гусаров, Вшивцев, Скориченко, вратариинь мүн лэ спортын мастер Иванов гэгшэд «Сэлэнгэ» командын бүхы добтолгонуудые унтараажа шадаһан байна. Эдэ бүгэдын ашаар «Сэлэнгын» добтологшод Калашников, Изюмцев, Дорофеев болон бусад хэдышье һайн добтолго эмхидхэбэшье, айлшадайнгаа хамгаалга дабажа яда ядаһаар миин һалаха юм. Энээгээр 90 минутын туршада үргэлжэлһэн наадан дүүрэжэ, мүнөөдөө «Сэлэнгэ» команда дүн хамтадань 23 очкотой болобо. Удаадахи наадан июлиин 19-дэ үнгэргэгдэхэ. Айлшаар манайда Эрхүүгэй «Аэрофлот» команда ерэхэ болонхой. Наадан үдэшын 7 часһаа эхилхэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: наадайнай шангга тулалдаан.

М. СУТУРИНАЙ фото.

МИНИИ ТҮРҮҮШЫН ШҮҮМЖЭЛЭГШЭ

ШОГ

Тэрэ зун һургуулиингаа тарамсаар, дүтынгөө түрэлнүүдтэй колхозойнгоо үбһэ хуряалгада гараба.

Нэгэтэ үглөөгүүр һэрихэдэмнай аадар адхаржа байба.

Шалашаһан шандааһандаа зали үгэжэ, амархада зохид сагай тудаһанда баяртайбди. Тиибэшье тэнгэри газар хоёр ниилэшэһэндэл лүнхын харлаад, һүр дарамаар шабжаганажа байһан аадарай улам дошхорхые мэдэрхэдээ, ужаг хии бараанай эхилһые багсаажал һуубабди. Иимэ хии бараан үбһэшэдтэ һайн байдаггүй.

Түрэлни газааһаа бахардуу орожо ерэһээр:

— Һуримнай һүниин һалхинда унашоо! — гэжэ хашхаран һагад мэдээсэбэ.

Ухаа алдаһан бидэнэр тэрэл байһан хэбээрээ газаашаа үрдилдэн гарабабди. Хорин бухалаар һуури табижа, оройдоол үсэгэлдэр сомоһон томо һуримнай урбалдан хүмэришэнхэй, хүнэгөөр шэдэлһэн аадарта угаагдажа байбал даа. Тэрэниие харахадаа, тугаараймнай баяр унтаржа, зосоомнай барагар болобо. Хэды ехэ ажалнай хии хосорбо гээшэб? Эды ехэ үбһэмнай аадарта угаагдажа, шэмэеэ шортоо гээхэнь лэ. Узуууртаа хүрэтэр норошоһон энэ һүриеэ дахин тараажа хатааха, сомохо гээшэ яяр нобшо ажал шуу. Тиимэһээл маанадай һанаае зобообо.

Уруу дуруу болошонхой гэртээ бусабабди.

Аадарта нэбтэрһэн хубсаһаяа хатаанабди.

Түрэлэйм һамган ууртай, дараалдаһан лэ юумэнүүдые хүлөөрөө этэржэ:

— Яһан духынгаа халсартар үбһэ соможо шадахагүй! Хүнэй үлеэхэдэ унашаха һүри соможорхёод, һэншье гэнгүй һуухаш. Мээл маанаһааш, яһан духынш хонхойтор сохижорхихоб!...— гээд үбгэнөө хараажа оробо.

Ехэл хорон хэлэтэй эхэнэр һэн.

Һамганһаа хэдэ дахин ехэ ажал хэдэгшье һаа, ходол зэмэтэй болошоод, тэрэнэйнгээ химэлжэ эхилхэдэнь, дуугай һуужал үгэдэг байгаа. Мүнөөшье һамгайнайнгаа хараал анхарааггүй юумэдэл, аниргүй һуужал һууна.

Һамганиинь даб дээрэ үбгэнөө орхижо, һүри сомолсоһон Жаргал тээшэ хараалаа залаба.

Жаргал бэеэ хүсэжэ ябаһан, омог зантай хүбүүншье һаа, тэрээнһээ түбэгшөөгөөд, харюу хэлэбэгүй.

Гэнтэ түрэлэйм һамган нам руу дугташан:

— Нюдэнш тэһэршоогүй, бэлтыжэ байна ха юм. Сомоогой хэлтэгэр тэгшые харахаа яагаабши! — гэбэ.

Бухал шэрэһэн бишье зэмэтэй боложо, буланда хорошобоб.

Түрэлэйм басаган, үшөө хоёр хүбүүд хараалда хүртэбэгүй. Маанадай һүри соможо байхада, тэдэнэр ондоо тээ үбһэ тармажа, бухалнуудые табиһан юм. Тиимэһээ хараалда хүртэхэ эрхэгүй байшоо.

Түрэлэйм һамган маанадтай һүри сомолсоһоншье һаа, өөрөө зэмэгүй үлэжэ, гансал бидэниие хараахаа мэдэнэ:

— Шабар болошоһон һүритэйтнай би носолдохогүйб. Тэрээнээ өөһэдөө хатаажа, сомоходоо мэдэхэт! Ахир тоймогууд!..

Үбгэнөө хараажа байтараа, Жаргалда тэхэришэнэ. Жаргалһаа намда добтолно.

Урсахан гэрэймнай үһээ дуһаалжа, һууха байхашье газарнай олдоногүй. Газаа хирэ-хирэ болоод лэ сахилгаан шарбажа, гэрэймнай шэшэртэр тэнгэри лүжэгэнэнэ. Аадарай шааяан түрэлэйм һамганай хараалтай нэгэдэжэ, маанадай тэсэхээр бэшэ хэсүүхэн үе тохёолдоно. Хүнэгөөр адхаржа байгаа аадаршье, хараалша эхэнэрэй гэмэрээншье ойрын сагта замхахагүйгөөр үзэгдэнэ.

Тэрэнэй хараалһаа залхууржа шэхээ таглаад һуухадам, шэлээтэй болошобо. Яахашье мүрөө оложо ядахадаа:

— Жарга-ал, үльгэр хөөрэлдэе! — гэжэ хажуудахи нүхэртөө хандабаб.

Тэрэм намайгаа дэмжэжэ:

— Заа, шим эхилыш даа, — гэбэ.

Сохом ямар үльгэр хөөрэхөө ойндоо оруулаагүйшье һаа, бултанай дуулахаар:

— Урдын урда сагта Харганатын эхиндэ (тиимэ нэрэтэй газарта байгаабди) үбгэ һамган хоёр ажаһууһан юм ха. Үбгэниинь ажалша бэрхэ, түбшэн даруу абари зантай, һайн хүн бэлэй. Һамганиинь хэдэргэ шэнги хэлэтэй, хараалша эхэнэр һэн... — гэжэ минии үльгэрөө эхилһэмнишье тэрэ.

Саашань амаа ангайжа үрдеэгүй байтарни, түрэлэйм һамган минии шэхэнһээ саб шүүрээд:

— Нохойн гүлгэн, харыши!... Маниие наадажа байхабши-и!.. — гээд, хүл дээрэм бодхоодхибо.

Агшан зуура хүхэ сатиин үмдэмни үбдэг дээрэм унашаба. Нэгэл мэдэхэдээ, түрэлэйнгөө һамганда зайдаар унуулшоод хэбтэбэб. Удаань үнөөхи үсэгэлдэр бухал шэрэһэн бүдүүн аргамжам нюсэгэн ууса руум буужа эхилбэ.

— Үльгэр хөөрэхэш энэ!..— гэжэ түрэлэйм һамган дэгэлээ һабаадаһандал нюрга, ууса руум эжэ эхигүй шабхадана.

Тэндэ байгшад, түрэлһөөм бэшээрээ эгшэтэрээ энеэлдэнэ.

Түрэлни абяагүй һуужал һууна.

Аадар шааяһан зандаа. Үе-үе тэнгэри сахилан, газар дэлхэйн доһолтор нэерэн дуугарна.

— Нюһаа аршажа шадахагүй аад, үльгэр хөөрэхэш энэ!.. Намайе наадалхаш энэ!.. — гэжэ түрэлэйм һамган хараал бүхэнөө аргамжын шаб гэһэн шабхадалгаар үдэшэнэ.

Хэдышье хүшэр үедэ эрэ хүн уйладаггүй юм гэһэн һургаал һанажа, шүдөө зуугаад, тэсэжэл үзэнэб.

Энеэлдэһэн хүнүүд энеэлдэжэ байна.

Түрэлни дуугай һуужал һууна.

Аргамжын шарбаан аадарай шааяантай ниилэжэ, гэнэдэһэн минии нюрга, ууса худар галзуу дошхоноор буужал, буужал байна...

Тиигэжэ түрэлэйм һамган үльгэр хөөрэхэ гээшэ түбэгтэйхэн ажал юм гэжэ эгээл түрүүн балшар ябаһан намайе һургаа һэн лэ.

Тэрэ гэһээр үльгэр хөөрэхөө түбэгшөөдэг болоһон хүм даа.

Федор ЦЫДЕНЖАПОВ.
Захаамин.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ ба ВЦСПС-тэ. Ю. Кор[illegible]ной «Куузику хамгаалыт» г[illegible] статья. ТАСС-ай шухала мэдээ[illegible]нүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Эле[illegible]ромашина» заводой 50 жэлэй [illegible]до зорюулагдаһан материалнуу[illegible] Түрэл орон доторнай. А. Корот[illegible]еваагай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: В. Хар[illegible]хиновай «Жэлэй дүрбэн саг» г[illegible]һэн очерк. Хилын саанаһаа а[illegible]һан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: субб[illegible]тын үдэрэй заншалта хуудаһа[illegible] материалнууд.

ЭНХИР КРАН

МОСКВА ХАРУУЛНА: 14.00 — дамжуулгын пр[illegible]грамма. 14.10 — орон доторн[illegible] һонин. 14.15 — СССР-эй ар[illegible]дуудай V спартакиадын нээлг[illegible]дэ зорюулагдаһан дамжуулг[illegible] 15.15 — ССР Союзай гүрэн[illegible] академическэ Ехэ театрай з[illegible]жэг. 18.15 — орон доторхи [illegible]нин. 18.30 — кинопанорам[illegible] **УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:** 20.00 — «Неделя» гэһэн су[illegible]ботын үдэрэй програм[illegible] 21.00 — концерт. **МОСКВА ХАРУУЛНА:** 21.30 — «Сигу[illegible]да» гэһэн документальна кин[illegible] очерк. 21.40 — Хойто-Осети[illegible]род драмын театрай зүжэг.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанци[illegible] мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөд[illegible] республика доторнай бага зэр[illegible] үүлэтэйшэг байха, хура боро[illegible] орохогүй. Байгал шадарай а[illegible] магуудта 20—25, бусад нют[illegible]гуудта 25—30, Улаан-Үдэдэ һ[illegible]ниндөө 14—16, үдэрынь 26—28 градус дулаан байха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Н-04504. Заказ № 1007.